



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

## **Pleegrechten voor kinderen: Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst**

Zon, K.A.M. van der

### **Citation**

Zon, K. A. M. van der. (2020, October 8). *Pleegrechten voor kinderen: Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst*. Meijers-reeks. Boom Juridisch. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/137311>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/137311>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page



Universiteit Leiden



The handle <http://hdl.handle.net/1887/137311> holds various files of this Leiden University dissertation.

**Author:** Zon, K.A.M. van der

**Title:** Pleegrechten voor kinderen: Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst

**Issue Date:** 2020-10-08

## Literatuurlijst

Angius 2015

M. Angius, 'Family Life in Spagaat', *FJR* 2015/3.

Arad-Davidson & Benbenishty 2008

B. Arad-Davidson & R. Benbenishty, 'The role of workers attitudes and parent and child wishes in child protection workers assessments and recommendation regarding removal and reunification', *Children and Youth Services Review* 2008, p. 107-121.

Arce 2015

M.C. Arce, 'Maturing Children's Rights Theory From Children, With Children, Of Children', *International Journal of Children's Rights* 2015, p. 283-331.

Archard & Skivines 2009

D. Archard & M. Skivines, 'Balancing a Child's Best Interests and a Child's views', *International Journal of Children's Rights* 2009, p. 1-21.

Arendt 1976

H. Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, San Diego/New York: Harcourt 1976.

Aristoteles 1999

Aristoteles, *Ethica Nichomachea*, Groningen: Historische Uitgeverij 1999.

De Baat, Van den Berg & De Lange 2015

M. de Baat, P. van den Bergh & M. de Lange, *Onderbouwing Richtlijn Pleegzorg voor Jeugdhulp en Jeugdbescherming*, Utrecht: NJI 2015.

Bakker 2013

R. Bakker, 'Rechterlijke creativiteit in kinderbeschermingszaken', in: C.J. Forder, *Rechterlijke creativiteit en de rechten van het kind*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2013, p. 33-38.

Banda & Eekelaar 2017

F. Banda & J. Eekelaar, 'International Conceptions of the Family', *International and Comparative Law Quarterly*, 2017, p. 833-862.

Baracs & de Jong 2016

M.N. Baracs & A. de Jong, *Mijn belang voorop? Ontwikkelingen in de jeugdhulp*, Den Haag: De Kinderombudsman 2016.

Barteling 2013

C. Barteling, *Uithuisplaatsing wat werkt?*, Utrecht: NJI 2013.

Bartholet 2000

E. Bartholet, *Nobody's Children, Abuse and Neglect, Foster Care Drift, and the Adoption Alternative*, Boston: Beacon Press 2000.

Bastiaansen & Kramer 2012

P. Bastiaansen & M. Kramer, *De Kleine Gids Pleegzorg, juridisch en pedagogisch (ver)antwoord*, Deventer: Kluwer 2012.

Berger e.a. 2009

L.M. Berger, S.K. Bruch, E.I. Johnson, S. James & D. Rubin, 'Estimating the "impact" of out-of-home placement on child well-being: Approaching the problem of selection bias', *Child Development* 2009, p. 1856-1876.

Van den Bergh & Weterings 2007

P. van den Berg & T. Weterings, *Pleegzorg, jeudzorg voor het kind: Pedagogische besluitvorming voor het kind*, Utrecht: Angel 2007.

Van den Bergh & Weterings 2010

P. Van den Bergh & T. Weterings, 'De ontwikkeling van kinderen in een pleeggezin', in: P. van den Bergh & T. Weterings, *Pleegzorg in Perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Assen: Van Gorkom 2010, p. 57-82.

Van Bijleveld, Dedding & Bunders-Aelen 2015

G.G. van Bijleveld, C.W.M. Dedding & J.F.G. Bunders-Aelen, 'Children and young people's participation within child welfare and child protection services: a state-of-the-art review', *Child and Family Social Work* 2015, p. 129-138.

Blaak e.a. 2012

Blaak e.a., *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden: Defence for Children 2012.

Blauwhoff 2009

R.J. Blauwhoff, *Foundational Facts, Relative Truths. A comparative law study on children's right to know their genetic origins*, Antwerpen: Intersentia 2009.

De Boer & Schepens 2008

R. de Boer & I. Schepens, 'De gevolgen van het ontwerp-wetsvoorstel voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling door Bureau Jeugdzorg' in: M.R. Bruning & J. Kok (red.) *Herziening kinderbeschermingsmaatregelen. Commentaren op het voorontwerp van wet*, Deventer: Kluwer 2008, p. 123-133.

Bou-Sfia 2017

S. Bou-Sfia, 'Het verbreken van de afstammingsband: (n)immer een weegschaal nodig', *FJR* 2017/44.

Bracken 2017

L. Bracken, 'Assessing the best interests of the child in cases of cross-border surrogacy: inconsistency in the Strasbourg approach?', *Journal of Social Welfare and Family Law* 2017, p. 368-379.

Brems 2002

E. Brems, 'Children's Rights and Universality', in: J.C.M. Willems, *Developmental and Autonomy Rights of Children*, Antwerpen: Intersentia 2002, p. 21-46.

Brems & Lavrysen 2015

E. Brems & L. Lavrysen: "Don't use a sledgehammer to crack a nut": less restrictive means in the case law of the European Court of Human Rights', *Human Rights Law Review* 2015, p. 139-168.

Browne 2009

K. Browne, *The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care*, London: Better Care Network and Save the Children 2009.

De Bruijn-Lückers 1994

M.L.C.C. de Bruijn-Lückers, *EVRM, minderjarigheid en ouderlijk gezag 'A whole code of juvenile law?'* (diss. Universiteit Leiden), W.E.J. Tjeenk Willink: Zwolle 1994.

## Bruning 1997

M.R. Bruning, 'Het blokkaderecht en de positie van pleegouders' *Mobiel – tijdschrift voor pleegzorg* 1997-4, p. 18-20.

## Bruning 1998

M.R. Bruning, 'OTS en ontheffing bij jonge kinderen: de spanning tussen doelstelling en uitvoering' *Trema* 1998-5, p. 109-114.

## Bruning 2000

M.R. Bruning, 'Pleegouders: verzorgers zonder recht?' *AA* 2000/12.

## Bruning 2001

M.R. Bruning, *Rechtvaardiging van Kinderbescherming, naar een nieuw maatregelenpakket na honderd jaar kindbescherming* (diss. Vrije Universiteit Amsterdam), Deventer: Kluwer 2001.

## Bruning 2003

M.R. Bruning, 'Bescherming van kinderen tegen huiselijk geweld als positieve verplichting van de staat', *NJCM-Bulletin* 2003-5, p. 625-640.

## Bruning 2007

M.R. Bruning, 'Equality of arms bij jeugdbescherming', *FJR* 2007/1.

## Bruning 2011a

M.R. Bruning, 'De ondertoezichtstelling herzien – snellere bemoeienis met meer rechtswaarborgen', *AA* 2011/10.

## Bruning 2011b

M.R. Bruning, 'De cliënt in de jeugdzorg en jeugdbescherming vanuit juridisch perspectief', *FJR* 2011/37.

## Bruning 2013

M.R. Bruning, 'Terugkijken en vooruitzien: de ontwikkelingen in de toepassing van de ondertoezichtstelling', in: M.R. Bruning & T. Liefwaard (red.), *De ondertoezichtstelling 90 jaar: versleten of vitaal?*, Den Haag: SDU 2013, p. 37-54.

## Bruning 2016

M.R. Bruning, 'Versterking van de procedurele positie van de minderjarige in het jeugdbeschermingsrecht – een brug te ver?', in: W.H. van Boom e.a., *Een kwart eeuw privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 75-90.

## Bruning 2017

M.R. Bruning, 'Gezagsbeëindiging: Soms een brug te ver?', in: M.T. Beumers e.a.(red.), *Vijftig weeffouten in het BW. Een ode aan het Burgerlijk Wetboek te ere van zijn 25-jarig bestaan*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2017, p. 3-10.

## Bruning 2019

M.R. Bruning, 'Beslisbevoegdheid van pleegouders: België als gidsland?' *FJR* 2019/8.

## Bruning e.a. 2020

M.R. Bruning, D.J.H. Smeets, K.G.A. Bolscher, J.S. Peper & R. de Boer, *Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie*, Meijers-reeks, nr. 335, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020.

## Bruning &amp; Florescu 2016

M.R. Bruning & A.S. Florescu, 'Discharge of parental authority, considerations regarding the compatibility of the new provision of the Dutch Civil Code with the European Convention on Human Rights', in: C.G. Bredeveld-de Voogd e.a.,

- Core Concepts in the Dutch Civil Code, Continuously in Motion*, BW-Krant Jaarboek nr. 30, Deventer: Kluwer 2016, p. 169-186.
- Bruning Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016  
M.R. Bruning, T. Liefwaard & P. Vlaardingerbroek, *Jeugdrecht en Jeugdzorg*, Amsterdam: Reed Business Information 2016.
- Bruning Rap & Verkroost 2016  
M.R. Bruning, S.E. Rap & D.S. Verkroost, 'Participatie van minderjarigen in de vrijwillige jeugdhulp', *FJR* 2016/61.
- Bruning Rap & Verkroost 2018  
M.R. Bruning, S.E. Rap & D.S. Verkroost, *Kansen en momenten voor participatie in het jeugdhulptraject in de praktijk*, Leiden: Universiteit Leiden 2018.
- Bruning & van der Zon 2013  
M.R. Bruning & K.A.M. van der Zon, 'Out of Home, out of right? Rechten van minderjarigen bij uithuisplaatsing', *NJCM-Bulletin* 2013/39.
- Bruning & Van der Zon 2017  
M.R. Bruning & K.A.M. van der Zon, 'Can you hear me? Children's right to be heard in child protection proceedings in the Netherlands', paper gepresenteerd op conferentie, 'World Congress on Family Law and Children's Rights', Dublin juni 2017.
- Bruning, in: GS Personen en Familierecht (art. 1:265b BW)  
M.R. Bruning, commentaar op art. 1:265b BW, in: Wortmann e.a., Groene Serie Personen en Familierecht, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig en online).
- Bruning, in: GS Personen en Familierecht (art. 1:265d BW)  
M.R. Bruning, commentaar op art. 1:265d BW, in: Wortmann e.a., Groene Serie Personen en Familierecht, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig en online).
- Bruning, in: GS Personen en Familierecht (art. 1:265g BW)  
M.R. Bruning, commentaar op art. 1:265g BW, in: Wortmann e.a., Groene Serie Personen en Familierecht, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig en online).
- Bruning, in: GS Personen en Familierecht (art. 1:266 BW)  
M.R. Bruning, commentaar op art. 1:266 BW, in: Wortmann e.a., Groene Serie Personen en Familierecht, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig en online).
- Bruning, in: T&C Personen en Familierecht (art. 1:265b BW)  
M.R. Bruning, commentaar op art. 1:265b BW, in: H.B. Krans, C.J.J.M. Stolker en W.L. Valk (red.) *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.
- Van Bueren 1995  
G. van Bueren, 'The International Protection of Family Members – Rights as the 21st century approaches', *Human Rights Quarterly* 1995, p. 732-765.
- Van Bueren 1998  
G. van Bueren, *The international law on the rights of the child*, Dordrecht: Nijhoff 1998.
- Van Bueren 2007  
G. van Bueren, *Child Rights in Europe: Convergence and Divergence in Judicial Protection*, Straatsburg: Raad van Europa 2007.
- Buysse, Hilhorst & Broeders 2010  
W. Buysse, N. Hilhorst, A.M. Broeders, *Gezinsbegeleiding in vrijwillig en gedwongen kader*, Amsterdam: WODC/DSP-groep, april 2010.

## Cançado Trindade 2011

A.A. Cançado Trindade, *The Access of Individuals to International Justice*, Oxford: Oxford Scholarship Online 2011.

## Cantwell 2015

N. Cantwell, 'The human rights of children in the context of formal alternative care' in: W. Vanderhole, E. Desmet, D. Reynaert & S. Lembrechts, *Routledge International Handbook of Children's Rights Studies*, Londen en New York: Routledge 2015, p. 257-275.

## Cantwell e.a. 2012

N. Cantwell, J. Davidson, S. Elsley, I. Milligan & N. Quinn, *Moving Forward: Implementing the 'Guidelines for the Alternative Care of Children'*, Glasgow: Centre for Excellence for Looked After Children in Scotland 2012.

## Cantwell &amp; Holzscheiter 2007

N. Cantwell & A. Holzscheiter, 'Article 20, Children Deprived of Their Family Environment', in: A. Allen, J. Vande Lanotte, E. Verhellen, F. Ang, E. Berghmans & M. Verheyde (eds.), *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers: Leiden 2007.

## Capodiferro Cubero 2013

D. Capodiferro Cubero, 'The Position of Children's Freedom of Thought and Religion in the Rulings of the European Court of Human Rights on the Case Lautsi v. Italy', *The Age of Human Rights Journal* 2013, p. 67-93.

## Chébtí 2015

M. Chébtí, 'Ambtshalve rechterlijke beoordeling van de rechten van het kind voortvloeiend uit artikel 8 EVRM', *FJR* 2015/29.

## Christoffersen 2009

J. Christoffersen, *Fair Balance: Proportionality, Subsidiarity and Primarity in the European Convention on Human Rights*, Leiden: Brill 2009.

## Clemens Schröner 1952

B.L.F. Clemens Schröner, *Gezinsvoogdij en levensloop. Onderzoek naar de resultaten van gezinsvoogdij-gevallen in de grote stad en op het platteland*, Leiden: Instituut voor Preventieve Geneeskunde 1952.

## Commissie De Winter 2019

Commissie De Winter, *Onvoldoende beschermd. Geweld in de Nederlandse Jeugdzorg van 1945 tot heden*, Den Haag juni 2019. Beschikbaar op: [www.commissiegeweldjeugdzorg.nl/binaries/121512\\_Eindrapport-Geweld-Deel1\\_TG2\\_tcm18-393482.pdf](http://www.commissiegeweldjeugdzorg.nl/binaries/121512_Eindrapport-Geweld-Deel1_TG2_tcm18-393482.pdf).

## Commissie Samson 2012

Commissie Samson, *Omringd door zorg, toch niet Veilig*, Amsterdam: Boom 2012.

## Commissie Vooronderzoek naar geweld in de jeugdzorg 2016

Commissie Vooronderzoek naar geweld in de jeugdzorg, *Rapport Commissie Vooronderzoek naar geweld in de jeugdzorg*, Den Haag 17 mei 2016. Beschikbaar op: [www.commissiegeweldjeugdzorg.nl/binaries/92766\\_Geweld\\_Jeugdzorg\\_rapport\\_web\\_tcm18-23780.pdf](http://www.commissiegeweldjeugdzorg.nl/binaries/92766_Geweld_Jeugdzorg_rapport_web_tcm18-23780.pdf).

## Commissie Wiarda 1971

Commissie Wiarda, *Jeugdbeschermingsrecht*, 's Gravenhage: Staatsuitgeverij 1971, p. 58.

Conte & Burchill 2016

A. Conte & R. Burchill, *Defining civil and political rights: the jurisprudence of the United Nations Human Rights Committee*, Farnham/Burlington: Ashgate publishing 2016.

Costa 2008

J.P. Costa, *International Justice for Children*, Straatsburg: Council of Europe publishing 2008.

Curry-Sumner e.a. 2010

I. Curry-Sumner, F. Kristen, T. van der Linden-Smith & J. Tigchelaar, *Onderzoeksvaardigheden. Instructie voor juristen*, Nijmegen: Ars Aequi Liberi 2010.

Daly 2011

A. Daly, 'The rights of children to be heard in civil proceedings and the emerging law of the European Court of Human Rights', *The International Journal of Human Rights* 2011, p. 441-461.

Van Dam & Ten Haaf 1999

C. van Dam & N. ten Haaf, *Besluitvorming bij uithuisplaatsing. Een evaluatieonderzoek naar het functioneren van een instrument om de kwaliteit van besluitvorming bij uithuisplaatsing te verbeteren*, Utrecht: SWP 1999.

David 2002

P. David 'Implementing the rights of the child: Six reasons why the human rights of children remain a constant challenge', *International Review of Education* 2002, p. 259-263.

Davidson e.a. 2017

J.C. Davidson, I. Milligan, N. Quinn, N. Cantwell and S. Elsley, 'Developing family-based care: Complexities in implementing the UN Guidelines for the Alternative Care of Children', *European Journal of Social Work* 2017, p. 754-769.

Day & Bellaart 2015

M. Day & H. Bellaart, *De rol van etniciteit, cultuur en religie in de pleegzorg. Een verkenning*, Utrecht: Kennisplatform Integratie en Samenleving, oktober 2015.

Day e.a. 2018

M. Day, M. Distelbrink, H. Bellaart & A. Sahraoui, *Pleegzorg op maat. Onderzoek naar werving en binding van pleegouders met een Islamitische achtergrond in Nederland*, Utrecht: Verweij Jonker Instituut, augustus 2018.

Day Sclater & Piper 2000

S. Day Sclater & C. Piper 'Re-moralising the Family? Family Policy, Family Law and Youth Justice', *Child and Family Law Quarterly* 2000-2, p. 135-152.

Dekker 2016

M. Dekker, *Effectiviteit aan de horizon. Een studie rond onderzoek naar resultaat op het gebied van justitiële kindbescherming in Nederland tussen 1945 en 2005* (diss. Universiteit Groningen) 2016.

Detrick 1992

S. Detrick, *The United Nations Convention on the Rights of the Child, A guide to the "Travaux Préparatoires"*, Den Haag: Martinus Nijhoff 1992.

Detrick 1999

S. Detrick, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Den Haag: Kluwer 1999.



Dijkstra 2017

S. Dijkstra, 'De begrenzing van judicial speech onder artikel 6 EVRM volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens', *TvPP* 2017-3, p. 92-97.

Doek 2006

J.E. Doek, 'Article 8: The Right to Preservation of Identity; Article 9; The Right Not to Be Separated from His or Her Parents', in: A. Allen, J. Vande Lanotte, E. Verhellen, F. Ang, E. Berghmans & M. Verheyde (eds.), *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers: Leiden 2006.

Doek 2008

J.E. Doek, 'De herziening jeugdbescherming: IVRK-proof?', *FJR* 2008/97.

Doek e.a. 2009

J.E. Doek, P. Vlaardingebroek, M.R. Bruning & T. Liefwaard, *Jeugdrecht en Jeugdzorg*, Amsterdam: Reed Business Information, 6<sup>e</sup> herziene druk 2009.

Doelling en Johnson 1990

J. Doelling, en J. Johnson, 'Predicting success in foster placement: the contribution of parent-child temperament characteristics', *American Journal of Orthopsychiatry* 1990, p. 585-593.

Eekelaar 1994

J. Eekelaar, 'The interests of the child and the child's wishes: the role of dynamic self-determinism', *International Journal of Law and the Family* 1994, p. 42-61.

Eekelaar 2002

J. Eekelaar, 'Beyond the welfare principle', *Child and Family Law Quarterly* 2002, p. 237-250.

Eichsteller 2009

G. Eichsteller, 'Janusz Korczak – His Legacy and its Relevance for Children's Rights Today', *The International Journal of Children's Rights* 2009, p. 377-391.

Enkelaar & Van Zutphen 2010

A.C. Enkelaar & M.E. van Zutphen, 'De autonomie van het kind in de rechtszaal', in: J.H. de Graaf e.a. (red.), *Rechten van het kind en autonomie*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2010, p. 171-186.

Ervo & Tolonen 2012

L. Ervo & H. Tolonen, 'The Dimensions of a Fair Trial with Reference to Children', in: F. Malekian & K. Nordlöf, *The sovereignty of children in law*, Cambridge Scholarship Publishing 2012, p. 332-345.

Euser e.a. 2014

S. Euser, L.R.A. Alink, A. Tharner, M. van IJzendoorn & M.J. Bakermans-Kranenburg, 'Out of home placement to promote safety? The prevalence of physical abuse in residential and foster care', *Children and Youth Services Review* 2014, p. 64-70.

Farson 1974

R.E. Farson, *Birthrights*, New York: Macmillan 1974.

Federle 1994

K. Federle, 'Rights flow downhill', *The International Journal of Children's Rights*, 1994, p. 343-368.

Feiner 2015

R. Feiner, 'Wie toetst de rechten van broers en zussen op samenplaatsing bij uithuisplaatsing', *NJB* 2015/2172.

Ferrer Riba 2010

J. Ferrer Riba, 'Principles and Prospects for a European System of Child Protection', *InDret* 2010/2.

Fiege 1997

M. Fiege, *De autonomie van de minderjarige in het recht: een onderzoek naar de materiële en processuele handelingsonbekwaamheid van minderjarigen*, Arnhem: Gouda Quint 1997.

Fleuren, in: T&C Grondwet en Statuut (art. 93 Gw)

J.W.A. Fleuren, 'Commentaar op artikel 93 Grondwet', in P.P.T. Bovend'Eert, J.L.W. Broeksteeg, D.E. Bunschoten en H.G. Hoogers (red), *Tekst en Commentaar Grondwet en Statuut*, Deventer: Wolters Kluwer 2018 (boek en online).

Fleuren, in: T&C Grondwet en Statuut (art. 94 Gw)

J.W.A. Fleuren, 'Commentaar op artikel 94 Grondwet', in P.P.T. Bovend'Eert, J.L.W. Broeksteeg, D.E. Bunschoten en H.G. Hoogers (red), *Tekst en Commentaar Grondwet en Statuut*, Deventer: Wolters Kluwer 2018 (boek en online).

Forder 2007

C.J. Forder, 'Child Protection in Accordance with Human Rights and Children's Rights', in: S. Meuwese, S. Detrick & S. Jansen, *100 years of child protection*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2007, p. 79-96.

Forder 2008

C. Forder, 'Gaaf het wetsontwerp van de Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen te ver of juist niet ver genoeg? – Het voorontwerp getoetst aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden', in: M.R. Bruning & J. Kok, *Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen – Commentaren op het Voorontwerp van Wet*, Deventer: Kluwer 2008, p. 41-86.

Forder 2009a

C.J. Forder, *Erkenning door de vrouwelijke partner van de moeder – In welke mate heeft de biologische vader het recht het kind te erkennen, hoe werkt prenatale erkenning in deze context en welk recht heeft het kind van duo-moeders op afstammingsinformatie in het licht van het EVRM en IVRK?*, [www.eerstekamer.nl](http://www.eerstekamer.nl), 2 februari 2009.

Forder 2009b

C.J. Forder, 'Kroniek van het personen en familierecht', *NJB* 2009/1707.

Forder 2011

C.J. Forder, 'Is de oudste broer belanghebbende in de kinderbeschermingsprocedure met betrekking tot zijn broers en zusjes?', *NJB* 2011/1088.

Forder 2012

C. Forder, 'Uitsluiting oudste broer schendt artikelen 6 en 8 EVRM', *NJB* 2012/343.

Forder 2013

C.J. Forder, *Rechterlijke creativiteit en de rechten van het kind*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2013, p. 11-33.

Forder 2016

C.J. Forder, 'Kroniek van het personen en familierecht', *NJB* 2016/1816.

Fortin 2006

J. Fortin, 'Accommodating Children's Rights in a Post Human Rights Act Era', *The Modern Law Review* 2006, p. 299-326.

Fortin 2009

J. Fortin, *Children's Rights and the Developing Law*, Cambridge: Cambridge University Press 2009.

FRA 2015

EU Fundamental Rights Agency, *Handbook on European law relating to the rights of the child*, Luxemburg: Publications Office of the European Union 2015.

FRA 2016

EU Fundamental Rights Agency, *Handbook on Access to Justice*, Luxemburg: Publications Office of the European Union 2016.

Francioni 2012

F. Francioni, *Access to Justice as a Human Right*, Oxford: Oxford University Press – Oxford Scholarship online 2012.

Freeman 1996

M.D.A. Freeman 'The new birth right? Identity and the child of the reproductive revolution', *International Journal of Children's Rights* 1996, p. 273-297.

Freeman 2004

M.D.A. Freeman, *Children's Rights – Volume I*, Aldershot: Dartmouth Publishing Company 2004.

Freeman 2007a

M.D.A. Freeman, 'Why It Remains Important to Take Children's Rights Seriously', *International Journal of Children's Rights* 2007, p. 5-23.

Freeman 2007b

M.D.A. Freeman, *A commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 3, the best interests of the child*, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers 2007.

Freeman 2010

M.D.A. Freeman, 'The Human Rights of Children', *Current Legal Problems* 2010, p. 1-44.

Freud e.a. 1979

A. Freud, J. Goldstein & A.J. Solnit, *De toverformule; in het belang van het kind*, Deventer: Kluwer 1979.

Friele e.a. 2018

R.D. Friele, M.R. Bruning, I.L.W. Bastiaanssen, R. de Boer, A.E.J.H. Bucx, J.F. de Groot, T.Pehlivan, L. Rutjes, F. Sondejker, T.A. van Yperen, R. Hageraats, *Eerste evaluatie Jeugdwet. Na de transitie nu de transformatie*, Den Haag: ZonMw 2018.

Friäriksdóttir 2012

H. Friäriksdóttir, 'Relational representation: The Empowerment of Children in Justice Systems' in: S. Mahmoudi, P. Leviner, A. Kaldal & K. Lainpelto, *Child-friendly Justice – A Quarter of a Century of the UN-Convention on the Rights of the Child*, Brill: Leiden 2012, p. 55-72.

Gelles 1996

R.J. Gelles, *The Book of David, How Preserving Families Can Cost Children's Lives*, New York: Basic Books 1996.

## Gerards 2005

J.H. Gerards, *Judicial Review in Equal Treatment Cases*, Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers 2005.

## Gerards 2013

J.H. Gerards, 'How to improve the necessity test of the European Court of Human Rights', *International Journal of Constitutional Law* 2013, p. 466-490.

## Gezinspiratieplein 2019

Gezinspiratieplein, *Factsheet Gezinshuizen 2019*, Gezinspiratieplein 2018, beschikbaar op [www.gezinspiratieplein.nl/](http://www.gezinspiratieplein.nl/).

## Gherge 2009

A. Gherghe, 'Theoretical and Practical Considerations Regarding the Child's Right to a Family Environment and to Alternative Care', *EIRP Proceedings* 2009-4, p. 414-419.

## Glas 2017

L.R. Glas, 'The European Court of Human Rights' Use of Non-Binding and Standard-Setting Council of Europe Documents', *Human Rights Law Review* 2017, p. 97-125.

## Goemans, van Geel &amp; Vedder 2015

A. Goemans, M. van Geel & P. Vedder, 'Over three decades of longitudinal research on the development of foster children: A meta-analysis', *Child Abuse & Neglect*, 2015, p. 121-134.

## Goemans e.a. 2016

A. Goemans, M. van Geel, M. van Beem & P. Vedder, 'Developmental Outcomes of Foster Children: A Meta-Analytic Comparison With Children from the General Population and Children at Risk who Stayed at Home', *Child Maltreatment* 2016, p. 198-271.

## Gording Stang 2012

E. Gording Stang, 'The Child's Right to Protection of Private Life and Family Life', in: S. Mahmoudi, P. Leviner, A. Kaldal & K. Lainpelto, *Child-friendly Justice – A Quarter of a Century of the UN-Convention on the Rights of the Child*, Leiden: Brill 2012, p. 256-270.

## De Graaf 2010a

J.H. de Graaf, 'Laat de kinderen tot mij komen'- de vertegenwoordiging van het kind in rechte', in: J.H. de Graaf e.a. (red.), *Rechten van het kind en autonomie*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2010, p. 17-32.

## De Graaf 2010b

J.H. de Graaf, 'Katern 116: Personen-, familie- en jeugdrecht' AA 2010, AAK20106500.

## Grabenwarter 2014

Grabenwarter, *The European Convention on Human Rights – Commentary*, Munchen: C.H. Beck 2014.

## Greer 2008

S. Greer, 'What's Wrong with the European Convention on Human Rights?', *Human Rights Quarterly* 2008, p. 680-702.

Grietens e.a. 2019

H. Grietens, D. Zevulun, E. Piersma & M. ten Brummelaar, 'Sectorstudie Geweld in de pleegzorg', in: Commissie Geweld Jeugdzorg, *Sector- en themastudies*, Den Haag juni 2019, p. 49-84.

Geurts 2019

T. Geurts, 'Uitbreiding omgangsrecht voor Nederlandse grootouders?', *NJB* 2019/416.

Guggenheim 2005

Guggenheim, *What's Wrong with Children's Rights*, Cambridge: Harvard University Press 2005.

Hafen & Hafen 1996

B.C. Hafen & J.O. Hafen, 'Abandoning Children to Their Autonomy: The United Nations Convention on the Rights of the Child', *Harvard International Law Journal* 1996, p. 449-491.

Hanson 2012

K. Hanson, 'Schools of Thought in Children's Rights', in: M. Liebel & I. Saadi (eds), *Children's rights from below. Cross-Cultural Perspectives*, Hampshire/New York: Palgrave Macmillan 2012, p. 63-79.

Hanson & Lundy 2017

K. Hanson & L. Lundy, 'Does Exactly What it Says on the Tin? A Critical Analysis and Alternative Conceptualisation of the So-called "General Principles" of the Convention on the Rights of the Child', *International Journal of Children's Rights* 2017, p. 285-306.

Harris, O'Boyle & Warbrick 2009

D. Harris, M. O'Boyle & C. Warbrick, *Law of the European Convention on Human Rights*, New York: Oxford University Press 2009.

Hegar 2005

R.L. Hegar, 'Sibling placement in foster care and adoption: An overview of international research', *Children and Youth Services Review* 2005, p. 717-739.

Heida 2016

A. Heida, 'Ongangsrecht voor grootouders in de wet?' *EB* 2016/63.

Heiner & Bartels 1989

J. Heiner & A.A. Bartels, 'Jeugdstrafrecht en het belang van het kind: het belang van het kind nader omschreven', *FJR* 1989-3, p. 59-67.

Hermanns 2010

J. Hermanns, 'Pleegouders en het Voogdijschap', in: P. van den Bergh & T. Weterings, *Pleegzorg in Perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Assen: Van Gorcum 2010, p. 159-173.

Hodgkin & Newell 2007

R. Hodgkin & P. Newell, *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, United Nations Children's Fund 2007.

Holt 1974

J.C. Holt, *Escape from Childhood*, New York: E.P. Dutton 1974.

Huijjer 2014

J. Huijjer, 'Waarheidsvinding in de jeugdbescherming: een juridisch perspectief', *NJB* 2014/673.

Huijjer & Weijers 2012

J. Huijjer & I. Weijers, 'Tekortkomingen bij de uithuisplaatsing', *NJB* 2012/2238.

Huijjer & Weijers 2016

J. Huijjer & I. Weijers, 'De aanvaardbare termijn in jeugdbeschermingszaken', *FJR* 2016/40.

Van IJzendoorn 2010

R. van IJzendoorn, 'Gehecht aan pleegouders', in: P. van den Bergh & T. Weterings (eds.), *Pleegzorg in Perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Van Gorcum: Assen 2010, p. 14-23.

Inspectie Jeugdzorg 2008

Inspectie Jeugdzorg, *De Toetsende Taak van de Raad voor de Kinderbescherming*, Utrecht, september 2008.

Inspectie Jeugdzorg 2010

Inspectie Jeugdzorg, *De Toetsende Taak van de Raad voor de Kinderbescherming bij beslissingen tot terugplaatsing naar huis*, Utrecht 2010.

Inspectie Jeugdzorg 2016

Inspectie Jeugdzorg, *Verantwoorde hulp voor jeugd in gezinshuizen*, Utrecht, september 2016.

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd 2019

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd 2019, *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*, Utrecht 2019.

Jansen 2016

E. Jansen, 'De (eigen)aardige procesbevoegdheid van de minderjarige' *NJB* 2016/1563.

Jeugdzorg Nederland e.a. 2017

Jeugdzorg Nederland, Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Nederlands Jeugdinstituut, Ministeries VWS en VenJ, *Actieplan Pleegzorg*, bijlage bij *Kamerstukken II* 2016/17, 31839, nr. 580.

Jeugdzorg Nederland e.a. 2019

Jeugdzorg Nederland en anderen, *Kwaliteitscriteria Gezinshuizen. Kwaliteit van jeugdhulp in professionele gezinsvormen*, bijlage bij *Kamerstukken II* 2018/19, 31839, nr. 653.

Johnson, Browne & Hamilton-Giachritsis 2006

R. Johnson, K. Browne & C. Hamilton-Giachritsis, 'Young children in institutional care at risk of harm', *Trauma, Violence and Abuse* 2006-1, p. 34-60.

De Jong 2017

T. de Jong, *Procedurele waarborgen in materiële EVRM-rechten* (dissertatie Universiteit Leiden), Deventer: Wolters Kluwer 2017.

De Jong-de Kruijf & Van der Zon 2015

M.P. de Jong-de Kruijf & K.A.M. van der Zon, 'Hoger beroep tegen een uithuisplaatsingsbeslissing en de rol van de minderjarige. 'Directe' participatie van minderjarigen bij de gerechtshoven in Nederland', *TREMA* 2015-11, p. 298-307.

Jonker, Van Spaendonck & Tichelaar 2015

M. Jonker, R. van Spaendonck & J. Tigchelaar, 'Religie en cultuur in familierechtelijke beslissingen over kinderen', *Family & Law*, september 2015, DOI: 10.5553/FenR/.000020.

Joseph, Schultz & Castan 2004

S. Joseph, J. Schultz & M. Castan, *The International Covenant on Civil and Political Rights, cases materials and commentary*, Oxford: Oxford University Press 2004.

Juffer 2010

F. Juffer, *Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties. Inzichten uit gehechtheidsonderzoek*, Den Haag: Raad voor de Rechtspraak 2010.

Juffer 2012

F. Juffer, 'Gehechtheid kan niet mee in de koffer', *FJR* 2012/6.

Juffer 2019

F. Juffer, *Dit huis is een thuis*, Eindhoven: Lecturis 2019.

Kalverboer & Zijlstra 2006

M.E. Kalverboer & A.E. Zijlstra, *Het belang van het kind in het Nederlands recht; voorwaarden voor ontwikkeling vanuit een pedagogisch perspectief*, Amsterdam: SWP Uitgeverij 2006.

Kamchedzera 2012

G. Kamchedzera 'Article 5: The Child's Right to Appropriate Direction and Guidance', in: A. Allen, J. Vande Lanotte, E. Verhellen, F. Ang, E. Berghmans & M. Verheyde (eds.), *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers: Leiden 2012.

Kilkelly 1999

U. Kilkelly, *The Child and the European Convention on Human Rights*, Aldershot: Ashgate 1999.

Kilkelly 2001

U. Kilkelly, *Human rights handbooks, no. 1: The right to respect for private and family life. A guide to the implementation of article 8 of the European Convention on Human Rights*, Straatsburg: Council of Europe 2001.

Kilkelly 2002

U. Kilkelly, *Effective Protection of Children's Rights in Family Cases: An International Approach, Transnational Laws and Contemporary Problems* 2002, p. 335-354.

Kilkelly 2004

U. Kilkelly, 'Annual Review of International Family Law', *International Survey of Family Law* 2004, p. 1-20.

Kimberlin, Anthony & Austin 2009

S.E. Kimberlin, E.K. Anthony, & M.J. Austin, 'Re-entering foster care: Trends, evidence, and implications', *Children and Youth Services Review* 2009, p. 471-481.

De Kinderombudsman 2013

De Kinderombudsman, *Is de zorg gegrond? Analyse van het feitenonderzoek aan de basis van ingrijpende jeugdzorgbeslissingen*, Den Haag: De Kinderombudsman 2013.

Knorth 1995

E.J. Knorth, 'Besluitvorming over uithuisplaatsing in de jeugdzorg', *Kind en adolescent* 1995-2, p. 45-59.

Knorth e.a. 2008

E.J. Knort, A. T. Harder, T. Zandberg & A.J. Kendrick, 'Under one roof: A review and selective meta-analysis on the outcomes of residential child and youth care', *Children and Youth Services Review* 2008, p. 123-140.

Koens 2013

M.J.C. Koens, Grootouders en kleinkinderen in het familierecht, *FJR* 2013/78.

Koens, in T&C Burgerlijk Wetboek

M.J.C. Koens, commentaar op art. 1:377a BW, in: H.B. Krans, C.J.J.M. Stolker en W.L. Valk (red.) *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Kok 2011

J. Kok, 'Eerder ingrijpen in het gezin', *FJR* 2011/86.

Kok 2017

J. Kok, Wet herziening kinderschermingsmaatregelen, een analyse van de eerste rechtspraak, *FJR* 2017/36.

Kramer 2010

M. Kramer, 'Juridische mogelijkheden voor pleeg- ouders en het pleegkind' in P. van den Bergh & T. Weterings (red.), *Pleegzorg in perspectief: ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Assen: Van Gorcum 2010, p. 143-158.

Kramer 2015

M. Kramer, Vacuüm in verhouding toetsing pleeggezinplaatsing en pleegcontract, *FJR* 2015/34.

Kramer 2016

M. Kramer, *Paraplu voor pleegouders*, Amsterdam: SWP 2016.

Kramer 2017

M. Kramer 'De voogdijmaatregel na de herziening kinderschermingsmaatregelen: aanpassing noodzakelijk', *FJR* 2017/50.

Kramer & Ten Voorde 2014

M. Kramer & M.J.M. ten Voorde, 'Rechtsbescherming onder de Jeugdwet en de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen, een doolhof van procedures', *FJR* 2014/61.

Kruis 2012

M. Kruis, 'Eenduidige matchingsmethodiek', *Mobiel* 2012-6.

Kruithof 2008

B. Kruithof, 'Overheid Kinderbescherming en 'het belang van het kind', *Justitiële Verkenningen* 2008-8, p. 11-23.

Kubota 1990

Y. Kubota, 'The Protection of Children's Rights' *International Review of Criminal Policy* 1990, p. 15-23.

Lagoutte 2003

S. Lagoutte, 'Surrounding and extending family life: The notion of family life in the case-law of the European Court of Human Rights', *Nordic Journal of Human Rights* 2003, p. 292-306.

De Langen 1973

M. de Langen, *Recht voor Jeugdigen. Onderzoek naar rechten en rechtsbeginselen in het jeugdrecht*, Alphen aan de Rijn: Samsom 1973.



## De Langen 1989

M. de Langen 'Het recht van kinderen op eerbiediging van hun privé- en gezinsleven door de overheid', in: M. de Langen, J.H. de Graaf & F.B.M. Kunneman (red), *Kinderen en Recht. Opstellen over de positie van minderjarigen in het recht*, Deventer: Kluwer 1989, p. 287-299.

## Langlaude 2007

S. Langlaude, *The Right of the Child to Religious Freedom in International Law*, Boston: Brill 2007.

## Lansdown 2005

G. Lansdown, *Innocenti Insight – The Evolving Capacities of the Child*, Florence: UNICEF – Innocenti Research Centre 2005.

## Lansford e.a. 2016

Lansford ea, 'Mothers', fathers' and children's perceptions of parents' expectations about children's family obligations in nine countries', *International Journal of Psychology* 2016, p. 366-374.

## Laterveer 2017

B. Laterveer, 'Kinderbeschermingsmaatregelen in combinatie met omgang', *FJR* 2017/45.

## Lavrysen 2015

L. Lavrysen, 'Strengthening the Protection of Human Rights of Persons Living in Poverty under the ECHR', *Netherlands Quarterly of Human Rights* 2015, p. 293-325.

## Leathers 2003

S.J. Leathers, 'Parental Visiting, Conflicting Allegiances and Emotional and Behavioral Problems Among Foster Children', *Family Relations* 2003-1, p. 53-63.

## Leviner 2012

P. Leviner: 'The Right to a Fair Trial from a Child's Perspective. Reflections from a Comparative Analysis of two Child-protection Systems' in: S. Mahmoudi, P. Leviner, A. Kaldal en K. Lainpelto, *Child-friendly Justice – A Quarter of a Century of the UN-Convention on the Rights of the Child*, Brill: Leiden 2012, p. 271-290.

## Liefwaard 2008

T. Liefwaard, *Deprivation of Liberty of Children in Light of International Human Rights Law and Standards*, Antwerp: Intersentia 2008.

## Liefwaard 2014

T. Liefwaard, '25 jaar IVRK', *FJR* 2014/27.

## Liefwaard 2016

T. Liefwaard, 'Het belang van het kind en de hooggespannen verwachtingen van het IVRK: pleidooi voor een kinderrechtenbenadering', in: K. Hepping, S. Rap en J. Huijjer (red.), *De pedagogische benadering van de jeugdrechtspiegeling. Liber Amicorum Prof. Dr. Ido Weijers*, Den Haag: Boom Criminologie 2016.

## Liefwaard 2017

T. Liefwaard, Kindvriendelijke rechtspraak ☺, *FJR* 2017/19.

## Liefwaard 2019

T. Liefwaard, 'Access to Justice for Children: Towards a Specific Research and Implementation Agenda', *The International Journal of Children's Rights* 2019, p. 195-227.

Liefwaard, Doek & Bolscher 2016

T. Liefwaard, J.E. Doek en K.G.A. Bolscher, *Vooronderzoek juridisch kader in situaties van geweld tegen kinderen*, Leiden: Universiteit Leiden 2016.

Liefwaard & Rap 2018

T. Liefwaard & S.E. Rap, 'Hoezo kindvriendelijk?', *FJR* 2018/41.

Lifton 2005

B.J. Lifton, *The King of Children, The life and death of Janusz Korczak*, Chicago: American Academy of Pediatrics 2005.

Lindsay 1995

M.J. Lindsay, 'Involving young people in decision-making', *Children Australia* 1995, p. 39-42.

López & Zeijlmans

López & Zeijlmans, 'Wat werkt bij het werven van pleeggezinnen? De ontwikkeling van een succesvolle wervingscampagne voor pleegzorg', *Orthopedagogiek, Onderzoek en Praktijk* 2015, p. 161-171.

Lünnemann e.a. 2018

K. Lünnemann, J. Huijter, K. Bel en M. Lünnemann, *Tussenevaluatie Wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen*, Utrecht: Verweij-Jonker Instituut 2018.

Lycklama 1954

A.H. Lycklama, 'Verblijf van minderjarigen buitenshuis tegen de wil van ouders of voogd', *NJB* 1954, p. 868-872.

Matthys & Rietveld 1995

W. Matthys & R. Rietveld, 'Kinderen uit therapeutische pleeggezinnen. Follow-up in de late adolescentie en vroege volwassenheid', *Kind en adolescent* 1995-4, p. 254-260.

McBeath e.a. 2014

B. McBeath, B.H. Kothari, J. Blakeslee, E. Lamson-Siu, L. Bank, L. Oriana Linares, J. Waid, P. Sorenson, J. Jimenez, E. Pearson en A. Shlonsky, 'Intervening to improve outcomes for siblings in foster care: Conceptual substantive, and methodological dimensions of a prevention science framework', *Children and Youth Services Review* 2014, p. 1-10.

McCombs & Shull Gonzalez 2007

T. McCombs & J. Shull Gonzalez, *Right to Identity* – paper in het kader van de International Human Rights Law Clinic, Berkeley Law School, November 2007, beschikbaar op <https://scm.oas.org/pdfs/2007/CP19277.pdf>.

Meijer 2018

Y. Meijer, 'De ouder-kind relatie onder toezicht, ook na uithuisplaatsing', *JIP* 2018/1, p. 30-34.

Mink 2012

E.A. Mink 'De procespositie van de minderjarige in de civiele procedure', *EB* 2012/41.

Minow 1986

M. Minow, 'Rights for the Next Generation: A Feminist Approach to Children's Rights' *Havard Women's Law Journal* 1986, p. 1-24.

- Mirgaux, in: SDU Commentaar Jeugdrecht (art. 13 EVRM)  
S. Mirgaux, commentaar op art. 13 EVRM; in: M. Bruning, T. Liefwaard en P. Vlaardingerbroek (red.), *SDU Commentaar jeugdrecht*, Den Haag: SDU Uitgevers 2017.
- Mnookin 1975  
R.H. Mnookin 'Child custody adjudication: Judicial functions in the face of indeterminacy', *Law and Contemporary Problems* 1975, p. 226-293.
- Moyers, Farmer & Lipscombe 2006  
S. Moyers, E. Farmer & J. Lipscombe, 'Contact with family members and its impact on adolescents and their foster placements', *British Journal of Social Work* 2006, p. 541-559.
- Munro 2001  
E. Munro, 'Empowering looked-after children', *Child & Family Social Work* 2001-2, p. 129-137.
- Munro 2011  
E. Munro, *The Munro review of child protection: Final Report. A child centered system*, mei 2011 beschikbaar op [assets.publishing.service.gov.uk](http://assets.publishing.service.gov.uk).
- Nederlandse Gezinsraad 1993  
Nederlandse Gezinsraad, *Pleegzorg vervangend ouderschap?* Den Haag: Nederlandse Gezinsraad 1993.
- Nederlandse Gezinsraad 2001  
Nederlandse Gezinsraad, *Thuisplaatsing van pleegkinderen, Een onderzoek naar de thuisplaatsing van pleegkinderen na langdurige uithuisplaatsing in het kader van ondertoezichtstelling*, Den Haag: Nederlandse Gezinsraad 2001.
- Noggle 2002  
R. Noggle, 'Special Agents: Children's Autonomy and Parental Authority', in: D. Archard and C.M. Macleod (eds.), *The Moral and Political Status of Children*, Oxford: Oxford University Press 2002, p. 97-117.
- Nowak  
M. Nowak, *U.N. Covenant on Civil and Political Rights: CCPR Comment*, Kehl: N.P. Engel Verlag 2005.
- O'Donnell 2009  
D. O'Donnell, *Innocenti Working Paper – The Right of the Child to be Heard: Children's Rights to have their Views taken into Account and to Participate in Legal and Administrative Proceedings*, UNICEF – Innocenti Research Centre 2009.
- Oosterman e.a. 2007  
M. Oosterman, C. Schuengel, N.W. Slot, R.A.R. Bullens, en T.A.H. Doreleijers, Disruptions in foster care: A review and meta-analysis. *Children and Youth Services Review* 2007, p. 53-76.
- Van Ooyen-Houben 1991  
M. van Ooyen-Houben, *De ontwikkeling van jonge kinderen na een uithuisplaatsing*, (diss. Rijksuniversiteit Leiden) 1991.
- Overwater 1954  
J. Overwater, 'Een wetsontwerp tot nadere regeling van plaatsing buiten het gezin van onder toezicht gestelde minderjarigen', *ToMW* 1954, p. 338-340.

O'Neil 1992

O. O'Neill, 'Children's Rights and Children's Lives', *International Journal of Law and the Family* 1992 p. 24-42.

Parkinson 2003

P. Parkinson, 'Child Protection, Permanency Planning and Children's Right to Family Life', *International Journal of Law, Policy and the Family* 2003, p. 147-172.

Perin 2014

A. Perin, 'Veiligheid voorop, maar 100 procent lukt niet', *Bij Ons Pleegzorg* 24 april 2014.

Philips 2011

C. Phillips, *Child-headed households: a feasible way forward, or an infringement of children's right to alternative care?* (diss. Universiteit Leiden) 2011.

Philips 2012

C. Philips, 'Klachtrecht bij het Comité inzake de Rechten van het Kind', *FJR* 2012/35.

Pieters 2013

I.J. Pieters, *Kroniek Jeugdrecht*, *FJR* 2013/68.

Pieters & Van Teeffelen 2016

I.J. Pieters en P.A.J.Th. van Teeffelen, 'Kroniek (civiel) jeugdrecht', *FJR* 2016/36.

Pinheiro 2006

P.S. Pinheiro, *World Report on Violence Against Children*, New York: United Nations Secretary-General's Study on Violence against Children 2006.

Pleegzorg Nederland 2019

Pleegzorg Nederland, *Factsheet Pleegzorg 2018*, Pleegzorg Nederland 2019, beschikbaar op: [www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/](http://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/).

Pleegzorg Nederland 2018

Pleegzorg Nederland, *Factsheet Pleegzorg 2017*, Pleegzorg Nederland 2018, beschikbaar op: [www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/](http://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/).

Pleegzorg Nederland 2017

Pleegzorg Nederland, *Factsheet Pleegzorg 2016*, Pleegzorg Nederland 2017, beschikbaar op: [www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/](http://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/).

Pleegzorg Nederland 2016

Pleegzorg Nederland, *Factsheet Pleegzorg 2015*, Pleegzorg Nederland 2016, beschikbaar op: [www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/](http://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/).

Pleegzorg Nederland 2015

Pleegzorg Nederland, *Factsheet Pleegzorg 2014*, Pleegzorg Nederland 2015, beschikbaar op: [www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/](http://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/).

Pleegzorg Nederland 2013

Pleegzorg Nederland, *Factsheet Pleegzorg 2012*, Pleegzorg Nederland 2013, beschikbaar op: [www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/](http://www.pleegzorg.nl/over-pleegzorg/factsheet/).

Prinsen 2017

P. Prinsen, 'Over de prevalentiestudie van kindermishandeling', *NJB* 2017/1330.

Punselie 2000a

L. Punselie, 'Pleegzorg met visie – juridische haken en ogen', Utrecht: VOG 2000.

Punselie 2000b

L. Punselie, 'Pleegzorg met visie – juridische haken en ogen', *FJR* 2000(11).

## Punselie 2006

L. Punselie, *Voor een pleegkind met recht een toekomst* (diss. Universiteit Leiden), Deventer: Kluwer 2006.

## Punselie, in: GS Personen en Familierecht

E.E.C. Punselie, Titel 12 van boek 1 BW, in: Wortmann e.a., Groene Serie Personen en Familierecht, Deventer: Wolters Kluwer (losbladig en online).

## Purdy 1992

L.M. Purdy, *In Their Best Interest? The Case Against Equal Rights for Children*, Ithaca: Cornell University Press 1992.

## Quick-Schuijt 1999

N. Quik-Schuijt, 'Het Arnhemse Hof en de rechtspositie van pleegouders', *FJR* 1999-4, p. 75-77.

## Quick-Schuijt 2010

N. Quik-Schuijt, 'Het juridisch kader van een pleeggezinplaatsing' in: P. van den Bergh & T. Weterings (red.), *Pleegzorg in perspectief: ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Assen: Van Gorcum 2010, p. 113-142.

## Raad voor Rechtsbijstand 2017

Raad voor Rechtsbijstand, *Monitor Gesubsidieerde Rechtsbijstand 2016*, Utrecht 2017.

## Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming 2009

Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Advies Verbetering rechtspositie pleegouders*, Den Haag 14 mei 2009.

## Van Raak-Kuiper 2010

J.A.E. van Raak-Kuiper, 'Omgang in het kader van de ondertoezichtstelling', *FJR* 2010/28.

## Radina 2016

A. Radina, 'Foster Care as the Form of Alternative Care for Children', *16th International Scientific Conference on Economic and Social Development "The Legal Challenges of Modern World"*, 2016 p. 380-391.

## Ramon 2012

V. Ramon, 'The French model for the professionalization of foster carers', in: ChildONEurope, *Alternative forms of Care for children without adequate family support: sharing good practices and positive experiences*, Florence 4 oktober 2012.

## Regioplan 2015

Regioplan, *Pleegouders over gezag en adoptie*, Amsterdam, juli 2015.

## Rešetar 2018

B. Rešetar, 'The New Divorce Legislation in the Republic Of Croatia under the Influence of Psychology, Sociology, and International Law', *International Journal of Law, Policy and the Family* 2018, p. 63-79.

## Robinson e.a. 2005

A.D. Robinson, J.M. Kruzich, B.J. Friesen, P. Jivanjee & M. Pullmann, 'Preserving family bonds: Examining parent perspectives in the light of practice standards for out-of-home treatment', *Journal of Orthopsychiatry* 2005, p. 632-643.

## Rodham 1973

H. Rodham, 'Children under the Law', *Harvard Educational Review* 1973, p. 487-514.

Roonen 2004

Y. Roonen, 'Redefining the Child's Right to Identity'. *International Journal of Law, Policy and the Family* 2004, p. 147-177.

Ross 2014

H. Ross, 'Children's Rights – a Defence of Hartian Will Theory', *International Journal of Children's Rights* 2014, p. 43-67.

Ruitenbergh 2003

O.J.W. Ruitenbergh, 'Het doel van de ondertoezichtstelling en de lege handen van de gezinsvoogdij', *FJR* 2003-1.

Russ 1993

G.H. Russ, 'Through the Eyes of a Child, "Gregory K.": A Child's Right to be Heard', *Family Law Quarterly* 1993, p. 365-394.

Rutten-Roos 1992

A. Rutten-Roos, *Waar haalt de jeugd het recht vandaan?* (oratie Leiden), Deventer: Kluwer 1992.

De Ruyter 1993

D.J. de Ruyter, *Met recht ingrijpend; een pedagogisch criterium voor het opleggen van hulp* (diss. Vrije Universiteit) 1993.

Sandberg 2019

K. Sandberg, 'Alternative Care and Children's Rights', in: U. Kilkelly en T. Lief-aard, *International Human Rights of Children*, Singapore: Springer 2019.

Sassenburg 1989

J.M. Sassenburg, 'Proces(recht) voor jeugdigen', in: M. de Langen, J.H. de Graaf en F.B.M. Kunneman (red.), *Kinderen en Recht. Opstellen over de positie van minder-jarigen in het recht*, Deventer: Kluwer 1989, p. 313-321.

De Savornin Lohman 1997

J. de Savornin Lohman, 'De nieuwe OTS-wetgeving bezien vanuit de overheids-taak bescherming te bieden aan kinderen, wier ouders onvoldoende veiligheid bieden' *FJR* 1997, p. 86-93.

De Savornin Lohman e.a. 2000

J. de Savornin Lohman, M.R. Bruning, M.J.H. Goderie. S.M.A. Nieborg en M.J. Steketee, *Met recht onder toezicht gesteld – Evaluatie van de herziene OTS-wetgeving*, Utrecht: Verwey-Jonker Instituut 2000.

Schebas 2015

Schebas, *The European Convention of Human Rights*, Oxford University Press: New York 2015.

Scheele 2013

M. Scheele, 'Reactie op tekortkomingen bij de uithuisplaatsing', *NJB* 2013/611.

Schultz en Castan 2013

S. Joseph, J. Schultz & M. Castan, *The International Covenant on Civil and Political Rights, cases materials and commentary*, Oxford: Oxford University Press 2013.

Scolnicov 2010

A. Scolnicov, 'The Child's Right to Religious Freedom and Formation of Identity', *International Journal of Children's Rights* 2007, p. 251-267.

Sen & Broadhurst 2011

R. Sen & K. Broadhurst, 'Contact between children in out-of-home placements and their family and friends networks: a research review', *Child and Family Social Work* 2011, p. 298-309.

Shelton 2015

D. Shelton, *Remedies in International Human Rights Law*, Oxford: Oxford University Press 2015.

Sinclair & Wilson 2003

I. Sinclair & K. Wilson, 'Matches en Mismatches: The contribution of carers and children to the success of foster placements' *British Journal of Social Work* 2003, p. 871-884.

Singer e.a. 2002

E. Singer, J. Doornenbal & K. Okma, 'Listen to the client. (Foster) Children about 'difficult' parents: How to handle conflicts with them', in: E.J. Knorth, P.M. van den Bergh, & F. Verheij (red.), *Professionalization and participation in child and youth care: Challenging understandings in theory and practice*, Aldershot: Ashgate 2002, p. 213-227.

Slot e.a. 2001

N.W. Slot, A. Theunissen, F.J. Esmeijer & Y. Duivenvoorden, *909 Zorgen. Een onderzoek naar de doelmatigheid van de ondertoezichtstelling*, Amsterdam: WODC/VU 2001.

Smith e.a. 2009

C.E. Smith e.a., 'Criteria voor goed rechtswetenschappelijk onderzoek. De omgekeerde route', *NJB* 2008/604.

Singer, Uozie & Zeijlmans 2012

E. Singer, A. Uozie & K. Zeijlmans, *Nooit meer zo alleen. Wennen in een pleeggezin*, Amsterdam: Stichting Alexander en Universiteit van Amsterdam 2012.

Slot e.a. 2001

W. Slot, A. Theunissen, F.J. Esmeijer & Y. Duivenvoorden, *909 Zorgen. Een onderzoek naar de doelmatigheid van de ondertoezichtstelling*, Den Haag en Amsterdam: WODC/VU 2001.

Smits 2015

V. Smits, *Participatie van het kind bij het ouderschapsplan*, Apeldoorn: Maklu uitgevers 2015.

Smyth 2013

C.M. Smyth, *The common European asylum system and the rights of the child: an exploration of meaning and compliance*, 's Hertogenbosch: Boxpress 2013.

Staatscommissie Herijking ouderschap 2016

Staatscommissie Herijking ouderschap, *Kind en ouders in de 21e eeuw*, Den Haag: Xerox/OBT 2016.

Stevens 2010

D. Stevens, 'Asylum-Seeking Families in current legal discourse: a UK-perspective', *Journal of Social Welfare and Family Law* 2010-32, p. 5-22.

Strijbosch e.a. 2015

E.L.L. Strijbosch, J.A.M. Huijs, G.J.J.M. Stams, I.B. Wissink, G.H.P. van der Helm, J.J.W. de Swart en Z. van der Veen, 'The outcome of institutional youth care compared to non-institutional youth care for children in primary school age and

- early adolescence: A multi-level meta-analysis', *Children and Youth Services Review* 2015, p. 208-218.
- Stronks 2017  
M.C. Stronks, *Grasping Legal Time. A Legal and Philosophical Analysis of the Role of Time in Migration Law*, VU Amsterdam 2017.
- Sweeting 2001  
H. Sweeting, 'Our family, whose perspective? An investigation of children's family life and health', *Journal of Adolescence* 2001, p. 229-250.
- Swennen 2019  
F. Swennen, 'Privé- en familieleven alleen met levende menselijke wezens?', *FJR* 2019/6.
- Thomas & O'Kane 1998  
N. Thomas & C. O'Kane, 'When Children's Wishes and Feelings Clash with their Best Interests', *International Journal of Children's Rights* 1998-6, p. 137-154.
- Tisdall 2006  
E.K.M. Tisdall, 'Antisocial Behaviour Legislation Meets Children's Services: Challenging Perspectives on Children, Parents and the State', *Critical Social Policy* 2006, p. 101-120.
- Tisdall 2018  
E.K.M. Tisdall, 'Challenging Competency and Capacity? Due Weight to Children's Views in Family Law Proceedings', *International Journal of Children's Rights* 2018, p. 159-182.
- Tobin 2009  
J. Tobin, 'Judging the judges: are they adopting the rights approach in matters involving children', *Melbourne University Law Review* 2009-2, p. 579-625.
- Tobin 2012  
J. Tobin, 'Courts and the Construction of Childhood: A New Way of Thinking', in: M. Freeman, *Law and Childhood Studies: Current Legal Issues Volume 14*, Oxford University Press 2012, p. 55-74.
- Tobin 2013  
J. Tobin, 'Justifying Children's rights', *The international Journal of Children's rights* 2013, p. 395-441.
- UNICEF 2003  
UNICEF, *Children in Institutions: the beginning of the end? – Innocenti Insight No. 8*, Florence: UNICEF 2003.
- VanderFaeille e.a. 2016  
J. VanderFaeillie, H. Damen, H. Pijnenburg, P. van den Bergh & F. Van Holen, 'Foster Care assessment: an exploratory study of the placement process in Flanders and the Netherlands', *Child & Family Social Work* 2016, p. 358-368.
- VanderFaeille & van Holen 2010  
J. Vanderfaeillie, en F. van Holen, 'Het verloop van pleeggezinplaatsingen', in: P. van den Bergh & T. Weterings (red.), *Pleegzorg in Perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Assen: Van Gorcum, 2010, p. 177-193.



Varadan 2019

S.R. Varadan, 'The Principle of Evolving Capacities under the UN Convention on the Rights of the Child', *International Journal of Children's Rights* 2019, p. 306-338.

Verschuren 2018

M.M. Verschuren, 'De rechtspositie van minderjarigen anno 2017', *EB* 2018/15.

Verberk en Fuhler 2006

S. Verberk en K. Fuhler, *De positionering van de jeugdrechter*, Raad voor de Rechtspraak 2006.

Verkroost 2019

D.S. Verkroost, 'Jeugdhulpverlening 'met zachte drang', duidelijkheid vereist', *Tvjr* 2019/1.21.

Villodas e.a. 2016

M.T. Villodas, A.J. Litrownik, R.R. Newton en I.P. Davis, 'Long-Term Placement Trajectories of Children Who Were Maltreated and Entered the Child Welfare System at an Early Age: Consequences for Physical and Behavioral Well-Being', *Journal of Pediatric Psychology* 2016, p. 46-54.

Vermeulen 2002

B. Vermeulen, 'Maar de overheid mag toch geen zedenmeester zijn? Replik op Jan Willems, Empowerment en responsabilisering als positieve opvoedingsvrijheid', In: M. Reuling, D.W. Postma e.a. (red.), *Opvoeding, onderwijs & overheid. Thema's uit de wijsgerige en historische pedagogiek. Bijdragen aan de 10de Landelijke Pedagogendag*, Amsterdam: SWP 2002.

Vlaardingerbroek 2013

P. Vlaardingerbroek, 'Grootouders, kleinkinderen en omgang: een typisch Nederlands probleem', *EB* 2013/23.

Vis e.a. 2011

S.A. Vis, A. Strandbu, A. Holtan & N. Thomas, 'Participation and health. A research review of child participation in planning and decision-making', *Child and Family Social Work* 2011-3, p. 325-335.

VN-Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten 2011

VN Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, *The Rights of Vulnerable Children Under the Age of Three – Ending their placement in Institutional Care*, Verenigde Naties 2011, beschikbaar op [www.europe.ohchr.org/Documents/Publications/Children\\_under\\_3\\_webversion.pdf](http://www.europe.ohchr.org/Documents/Publications/Children_under_3_webversion.pdf).

VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten 2005

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, *Background conference document on Legal Capacity*, 2005, te raadplegen via [www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc6documents.htm](http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc6documents.htm).

VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten 2013

VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, *Access to Justice for Children*, (UN-doc A/HRC/25/25), 16 december 2013.

Vonk 2013

M.J. Vonk, 'Weten, kennen en erkennen, kinderen van ouders die niet samen zijn', *NTM-NJCMBull* 2013/40.

De Vroom-Cramer 2014

B.M. de Vroom-Cramer, 'Het belang van het indicatiebesluit bij de uithuisplaatsing van minderjarigen', *FJR* 2014/6.

Vučković Šahović, Doek en Zermatten 2012

N. Vučković Šahović, J.E. Doek & J. Zermatten, *The Rights of the Child in International Law*, Berne: Stämpfli Publishers 2012.

Webster e.a. 2005

D. Webster, A. Shlonsky, T. Shaw & M.A. Brookhart, 'The ties that bind II: Reunification of siblings in out-of-home care using a statistical technique for examining non-independent observations' *Children and Youth Services Review* 2005, p. 765-782.

Weijers 2014

I. Weijers, 'Grondslagen van jeugdstrafrecht', in: I. Weijers (red.), *Jeugdstrafrecht: in internationaal perspectief*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers 2014, p. 31-53.

Weijers 2016

I. Weijers, 'Jeugdbescherming in de 21<sup>e</sup> eeuw – Prudentie, professionaliteit en proportionaliteit', in: I. Weijers, *Rotjeugd*, Amsterdam: SWP 2016, p. 9-25.

Werkgroep wetgeving 2006

Werkgroep wetgeving, *Kinderen Eerst, advies van de werkgroep wetgeving voor aanpassing van de kindbeschermingswetgeving*, Utrecht, augustus 2006.

Weterings & van den Bergh 2010

T. Weterings & P. Van den Berg, 'De betekenis van de ouder voor het pleegkind', in: P. van den Bergh & T. Weterings (eds.), *Pleegzorg in Perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*, Assen: Van Gorcum 2010, p. 84-102.

Weterings, Quick-Schuijt en Versteeg 2001

A.M. Weterings, A.C. Quick-Schuijt en A.P. Versteeg, 'De (on)bruikbaarheid van het huidige maatregelenpakket bij langdurige pleegzorgplaatsing', *FJR* 2001-3, p. 66-73.

Wilken 2011

A. Wilken, 'De doolhof van het blokkeringsrecht', *EeR* 2011/4.

Willems 1999

J.C.M. Willems, *Wie zal de opvoeders opvoeden? Kindermishandeling en het recht van het kind op persoonswording*, Den Haag: T.C.M. Asser Press 1999.

Willow 2009

C. Willow, 'Putting Children and Their Rights at the Heart of the Safeguarding Process', in: H. Cleaver e.a., *Safeguarding Children. A Shared Responsibility*, Chichester: Wiley –Blackwell 2009, p. 13-37.

Woolf 2003

M. Woolf, 'Coming of Age? – The principle of "The Best Interests of the Child"', *European Human Rights Law Review* 2003-207.

Woolfsen e.a. 2010

R.C. Woolfsen e.a., 'Young people's views of the child protection system in Scotland', *British Journal of Social Work* 2010- 7, p. 2069–2085.

Wortman 2016

S. Wortmann, 'Flexibiliteit en zekerheid in het familierecht', in: W. Schrama en M. Jonker (red.), *Actuele ontwikkelingen in het familierecht*, Nijmegen: *Ars Aequi* 2016, p. 13-26.

Wulczyn & Zimmerman 2005

F. Wulczyn en E. Zimmerman, 'Sibling placements in longitudinal perspective', *Children and Youth Services Review* 2005, p. 741-763.

Van Zanten & Brenninkmeijer 2011

M. van Zanten & A.F.M. Brenninkmeijer, 'Waarheidsvinding van groot belang in de jeugdbescherming', *FJR* 2011/76.

Van Zon 2018

A. van Zon, *Gedeeld opvoederschap, een groots gebaar!*, Mulock Houwer-lezing 2018.

Van der Zon 2013a

K.A.M. van der Zon, 'Kinderrechten in de pleegzorg, over continuïteit en veiligheid', *FJR* 2013/38.

Van der Zon 2013b

K.A.M. van der Zon, 'Chronische problemen in de pleegzorg', in: M.R. Bruning & T. Liefwaard (red.), *Ondertoezichtstelling 90 jaar – versleten of vitaal*, Den Haag: Sdu uitgevers, p. 125-134.

Van der Zon 2014

K.A.M. van der Zon, 'Harry Potter zonder toverstaf verliest zijn magie, over de rechten van uit huis geplaatste kinderen', *Pedagogiek* 2014-3, p. 209-221.

Van der Zon 2019

K.A.M. van der Zon, 'The protection of foster parents right to family life and the best interests of the child', online-blog, 1 oktober 2019 te raadplegen via <https://strasbourgobservers.com>.

#### OFFICIËLE PUBLICATIES

##### *Internationale en Europese Verdragen en Verklaringen*

- Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with special reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally (Declaration on Foster Care and Adoption).
- Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM).
- Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR).
- Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).
- Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (IVRPH).
- Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (IVESCR).
- Verklaring van de Rechten van het Kind 1924.
- Verklaring van de Rechten van het Kind 1959.
- Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens (UVRM).

##### *Richtlijnen en aanbevelingen*

- Verenigde Naties, *Guidelines for the Alternative Care of Children*, (UN-doc A/RES/64/1420), 24 februari 2010 (*Guidelines on Alternative Care*).
- Raad van Europa, *Guidelines on Child-friendly Justice*, (CM/Del/Dec(2010)1098/10.2c), 17 november 2010 (*Guidelines on Child-friendly Justice*).

- Verenigde Naties, *Manual on human rights reporting under six major human rights instruments*, HR/PUB/91/1 (Rev.1), 1997.
- VN-Mensenrechtenraad, *Annual Full-day Meeting on the Rights of the Child, Access to Justice for Children*, 13 maart 2014.
- VN-Mensenrechtenraad, *Resolution on the Rights of the Child, Access to Justice for Children*, (UN doc A/HRC/25/L.10), 25 maart 2014.

### *Algemene Commentaren*

#### Mensenrechtencomité 1989

VN-Mensenrechtencomité, *General Comment 17, Article 24: Rights of the Child*, 1989.

#### Mensenrechtencomité 1992

Mensenrechtencomité, *General Comment 20: Article 7, Prohibition of Torture, or Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, 10 maart 1992.

#### Mensenrechtencomité 2004

VN-Mensenrechtencomité, *General Comment 31, The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant*, (CCPR/C/21/Rev.1/Add.13), 26 mei 2004.

#### Mensenrechtencomité 2007

VN-Mensenrechtencomité, *General Comment 32, Article 14: Right to equality before courts and tribunals and to a fair trial*, (CCPR/C/GC/32), 23 augustus 2007.

#### Kinderrechtencomité 2003

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment 3, HIV/AIDS and the Rights of the Child*, (CRC/GC.2003/3), 17 maart 2003.

#### Kinderrechtencomité 2003a

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment 4, Adolescent health and development in the context of the Convention on the Rights of the Child*, (CRC/GC/2003/4), 1 juli 2003.

#### Kinderrechtencomité 2003b

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment 5, General Measures of implementation for the Convention on the Rights of the Child*, (CRC/GC/2003/3), 27 november 2003.

#### Kinderrechtencomité 2005

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment 7, Implementing Child rights in early childhood*, (CRC/C/GC/7/Rev.1), 20 september 2006.

#### Kinderrechtencomité 2006

VN-Kinderrechtencomité, *Day of General Discussion on Children without Parental Care*, (CRC/C/153), 17 maart 2006.

#### Kinderrechtencomité 2006a

VN-Kinderrechtencomité, *Day of General Discussion on the right of the child to be heard*, drieënveertigste bijeenkomst, 29 september 2006.

#### Kinderrechtencomité 2009

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment no 12, The Right of the child to be heard*, (CRC/C/GC/12), 20 juli 2009.

#### Kinderrechtencomité 2011

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment no 13, The Right of the child to freedom from all forms of violence*, (CRC/C.GC/13), 18 april 2011.

## Kinderrechtencomité 2013

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment 14, on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration* (CRC/C/GC/14), 29 mei 2013.

## Kinderrechtencomité 2015

VN-Kinderrechtencomité, *Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child: The Kingdom of the Netherlands*, (CRC/C/NLD/CO/4), 8 juni 2015.

## Kinderrechtencomité 2016

VN-Kinderrechtencomité, *General Comment 20, on the implementation of the rights of the child during adolescence*, CRC/C/GC/20, 6 december 2016.

## Vrouwenrechtencomité 2013

VN-Comité inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, *Day of General Discussion on access to justice*, 18 februari 2013.

## NEDERLANDSE WETGEVING

*Burgerlijk Wetboek**Jeugdwet*

- Wet op de Jeugdzorg (*vervallen per 1 januari 2015*).
- Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
- Wet op de rechterlijke organisatie.

*Lagere regelgeving*

- Kwaliteitskader Raad voor de Kinderbescherming, 2016.
- Protocol Beschermingstaken Raad voor de Kinderbescherming, 2016.
- Kwaliteitskader voorbereiding en screening aspirant pleegouders, 2019.
- Richtlijn Uithuisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming, 2017.
- Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming, 2019.
- Procesreglement Civiel Jeugdrecht, 18e druk (april 2019).
- Werkproces benoeming bijzondere curator o.g.v. artikel 1:250 BW, versie 1 april 2014.

## KAMERSTUKKEN

- *Kamerstukken II* 1953/54, 3583, nr. 2.
- *Kamerstukken II* 1953/54, 3583, nr. 3 (MvT).
- *Kamerstukken I* 1980/81, 16127, nr. 26.
- *Kamerstukken II* 1991/92, 22487, nr. 3 (MvT).
- *Kamerstukken II* 1992/93, 22855, nr. 3 (MvT).
- *Kamerstukken II* 1992/93, 23003, nr. 3 (MvT).
- *Kamerstukken II* 1993/94, 23003 nr. 5.
- *Kamerstukken II* 1993/94, 23003 nr. 6.
- *Kamerstukken II* 1993/94, 23003 nr. 26.
- *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 2.
- *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 3 (MvT).

- *Kamerstukken II* 2008/09, 32015, nr. 4.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 32015, nr. 6.
- *Kamerstukken II* 2009/10, 32015, nr. 7.
- *Kamerstukken II* 2010/11, 32015, nr. 22.
- *Kamerstukken II* 2010/11, 32015, nr. 28 (*Amendement Kooiman*).
- *Kamerstukken II* 2010/11, 32015, nr. 38.
- *Kamerstukken II* 2010/11, 32015, nr. 40.
- *Kamerstukken II* 2011/12, 31839, nr. 219.
- *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, nr. 3. (MvT).
- *Kamerstukken I* 2012/13, 32529, nr. I.
- *Kamerstukken II* 2013/14, 32529, nr. 14.
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, nr. 32 (*Amendement van der Burg en Bergkamp*).
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, nr. 56.
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, nr. 80.
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, nr. 83 (*Amendement Ypma en Voordewind*).
- *Kamerstukken I* 2013/14, 33016, nr. C.
- *Kamerstukken II* 2016/17, aanhangsel van de handelingen 625.
- *Kamerstukken II* 2016/17, aanhangsel van de handelingen 2357.
- *Kamerstukken II* 2016/17, 31839, nr. 568.
- *Kamerstukken II* 2016/17, 31839, nr. 580.
- *Kamerstukken II* 2016/17, 31839, nr. 599.
- *Kamerstukken II* 2016/17, 34550-VI, nr. 2.
- *Kamerstukken II* 2018/19, 35069, nr. 7.
- *Kamerstukken II* 2018/19, 31839, nr. 653.
- *Kamerstukken II* 2019/20, 33836 nr. 37.

# Rechtspraak

## *Mensenrechtencomité*

- *Mensenrechtencomité* 27 juli 1988, comm. no. 201/1985 (*Hendriks tegen Nederland*).
- *Mensenrechtencomité* 28 oktober 1988, comm. no. 202/1986 (*Ato del Avellanal tegen Peru*).
- *Mensenrechtencomité* 8 november 1989, comm. no. 369/1989 (*G.S. tegen Jamaica*).
- *Mensenrechtencomité* 25 november 1998, comm. no. 646/1995 (*Lindon tegen Australië*).
- *Mensenrechtencomité* 26 maart 1990, comm. no. 275/1988 (*S.E. tegen Argentinië*).
- *Mensenrechtencomité* 20 oktober 1993, comm. no. 468/1991 (*Bahamonde tegen Equatoriaal Guinea*).
- *Mensenrechtencomité* 15 juli 1994, comm. no. 417/1990 (*Santacana tegen Spanje*).
- *Mensenrechtencomité* 15 juli 1994, comm. no. 417/1990 (*Santacana tegen Spanje*).
- *Mensenrechtencomité* 4 april 1995, comm. no. 514/1992 (*Fei tegen Colombia*).
- *Mensenrechtencomité* 27 april 1995, comm. no. 400/1990 (*Mónaco tegen Argentinië*).
- *Mensenrechtencomité* 25 maart 1996, comm. no. 540/1993 (*Celis Laureano tegen Peru*).
- *Mensenrechtencomité* 16 november 2000, comm. no. 858/1999 (*Buckle tegen Nieuw-Zeeland*).
- *Mensenrechtencomité* 19 september 2003, comm. no. 972/2001 (*Kazantzis tegen Cyprus*).
- *Mensenrechtencomité* 6 november 2003, comm. no. 1069/2002 (*Ali Aqsar Bakhtiyari en Roqaiha Bakhtiyari tegen Australië*).
- *Mensenrechtencomité* 24 oktober 2005, comm. no. 1153/2003 (*Karen Noelia Llantoy Huamán tegen Peru*).
- *Mensenrechtencomité* 16 maart 2007, comm. no. 1368/2005 (*E.B. tegen Nieuw-Zeeland*).
- *Mensenrechtencomité* 26 september 2007, comm. no. 1052/2002 (*N.T. tegen Canada*).
- *Mensenrechtencomité* 24 april 2009, comm. no. 1407/2005 (*Juan Asensi Martinez tegen Paraguay*).
- *Mensenrechtencomité* 21 mei 2010, comm. no. 1465/2006 (*Diene Kaba en Fatoumata Kaba tegen Canada*).
- *Mensenrechtencomité* 16 augustus 2011, comm. no. 1610/2007 (*L.N.P. tegen Argentinië*).
- *Mensenrechtencomité* 18 juni 2013, comm. nos. 1917/2009, 1918/2009, 1925/2009 en 1953/2010 (*Fatima Prutina e.a. tegen Bosnië en Herzegovina*).

## *Europees Hof voor de Rechten van de Mens*

- EHRM 17 januari 1970, appl. no. 2689/65 (*Delcourt tegen België*).
- ECRM 19 december 1974, appl. no. 6753/74 (*X. en Y. tegen Nederland*).

- EHRM 21 februari 1975, appl. no. 4451/70 (*Golder tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- ECRM 29 september 1976, appl. no. 6854/74 (*X. tegen Denemarken*).
- ECRM 10 juli 1977, appl. no. 8257/78 (*X. tegen Zwitserland*).
- ECRM 11 juli 1977, appl. no. 7626/76 (*X. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 25 april 1978, appl. no. 5856/72 (*Tyrer tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 26 april 1979, appl. nr. 6538/74 (*Sunday Times tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 13 juni 1979, appl. no. 6833/74 (*Marckx tegen België*).
- EHRM 13 mei 1980, appl. no. 6694/74 (*Artico tegen Italië*).
- EHRM 25 februari 1982, appl. nos. 7511/76 en 7743/76 (*Campbell en Cosans tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- ECRM 5 juli 1983, appl. no. 8978/80 (*X. en Y. tegen Nederland*).
- EHRM 8 december 1983, appl. no. 7984/77 (*Pretto en anderen tegen Italië*).
- EHRM 26 maart 1985, appl. no. 8978/80 (*X en Y tegen Nederland*).
- ECRM 14 mei 1986, appl. no. 11418/85 (*Jolie en Lebrun tegen België*).
- EHRM 18 december 1986, appl. no. 9697/82 (*Johnston en anderen tegen Ierland*).
- EHRM 8 juli 1987, appl. no. 9749/82 (*W. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 29 februari 1988, Series A no 129 (*Bouamar tegen België*).
- EHRM 24 maart 1988, appl. no. 10465/83 (*Olsson tegen Zweden – Olsson I*).
- EHRM 27 april 1988, appl. nos 9659/82 en 9658/82 (*Boyle en Rice tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 21 juni 1988, appl. no. 10730/84 (*Berrehab tegen Nederland*).
- EHRM 28 november 1988, appl. no. 10929/84 (*Nielsen tegen Noorwegen*).
- EHRM 22 juni 1989, Serie A, no. 156. (*Eriksson tegen Zweden*).
- EHRM 7 juli 1989, appl. no. 10454/83 (*Gaskin tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 25 februari 1992, appl. no. 12963/87 (*Margareta en Roger Andersson tegen Zweden*).
- EHRM 27 november 1992, appl. no. 13441/87 (*Olsson tegen Zweden – Olsson II*).
- EHRM 25 maart 1993, appl. no. 13134/39 (*Costello-Roberts tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 27 oktober 1993, appl. no. 14448/88 (*Dombo beheer B.V. tegen Nederland*).
- EHRM 26 mei 1994, appl. no. 16969/90 (*Keegan tegen Ierland*).
- EHRM 23 september 1994, appl. no. 19823/92 (*Hokkanen tegen Finland*).
- EHRM 24 februari 1995 appl. no. 16424/90 (*McMichael tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- HRM 23 juni 1996, appl. no. 12952/87 (*Ruiz-Mateos tegen Spanje*).
- EHRM 24 april 1996 appl. no. 22070/93 (*Boughanemi tegen Frankrijk*).
- EHRM 7 augustus 1996, appl. no. 17383/90 (*Johansen tegen Noorwegen*).
- EHRM, 22 oktober 1996, appl. nos 22083/93 en 22095/93 (*Stubblings tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 22 april 1997, appl. no. 21830/93 (*X., Y. en Z. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 9 juni 1998, appl. no. 22430/93 (*Branda tegen Italië*).
- EHRM 23 september 1998, appl. no. 25599/94 (*A. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 28 oktober 1998, appl. no. 24484/94 (*Söderback tegen Zweden*).
- EHRM 18 februari 1999, appl. no. 33158/96 (*Laino tegen Italië*).
- EHRM 9 juni 1998, appl. no. 22431/93 (*Bronda tegen Italië*).
- EHRM 16 september 1999, appl. no. 29569/95 (*Buscemi tegen Italië*).
- EHRM 16 november 1999, appl. no. 31127/96 (*E.P. tegen Italië*).
- EHRM 13 juli 2000, appl. no. 25735/94 (*Elzholz tegen Duitsland*).



- EHRM 13 juli 2000, appl. nos. 39221/98 en 41963/98 (*Scozzari & Guinta tegen Italië*).
- EHRM 19 september 2000, appl. no. 40031/98 (*Gnahoré tegen Frankrijk*).
- EHRM 26 oktober 2000, appl. no. 30210/96 (*Kudla tegen Polen*).
- EHRM 24 april 2001, appl. nos. 36337/97 en 35974/97 (*B. en P. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 10 mei 2001, appl. no. 28945/95 (*T.P. en K.M. tegen het Verenigd Koninkrijk – Grote Kamer*).
- EHRM 10 mei 2001, appl. no. 29392/95 (*Z. en anderen tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 19 juni 2001, appl. no. 28249/95 (*Kreuz tegen Polen*).
- EHRM 12 juli 2001, appl. no. 25702/94 (*K. en T. tegen Finland*).
- EHRM 11 oktober 2001, appl. no. 30943/96 (*Sahin tegen Duitsland*).
- EHRM 20 december 2001, appl. no. 32899/96 (*Buchberger tegen Zwitserland*).
- EHRM 26 februari 2002, appl. no. 46544/99 (*Kutzner tegen Duitsland*).
- EHRM 16 juni 2002, appl. no. 56547/00 (*P.C. en S. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 11 juli 2002, appl. no. 28957/95 (*Christine Goodwin tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 26 november 2002, appl. no. 33218/96 (*E. en anderen tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 17 december 2002, appl. no. 35731/97 (*Venema tegen Nederland*).
- EHRM 14 januari 2003, appl. no. 27751/95 (*K.A. tegen Finland*).
- EHRM 8 juli 2003, appl. no. 30943/96 (*Sahin tegen Duitsland – Grote Kamer*).
- EHRM 4 december 2003, appl. no. 39272/98 (*M.C. tegen Bulgarije*).
- EHRM 1 juni 2004, appl. no. 45582/99 (*Lebbink tegen Nederland*).
- EHRM 1 juli 2004, appl. no. 64796/01 (*Couillard Maugery tegen Frankrijk*).
- EHRM 8 april 2004, appl. no. 11057/02 (*Haase tegen Duitsland*).
- EHRM 9 mei 2006, appl. no. 18249/02 (*C. tegen Finland*).
- EHRM 26 juli 2005, appl. no. 73316/01 (*Siliadin tegen Frankrijk*).
- EHRM 27 juli 2006, appl. no. 10523/02 (*Coorplan Jenni GmbH en Hascis tegen Oostenrijk*).
- EHRM 27 juli 2006, appl. no. 62539/00 (*Jurisc en Collegium Mehrerau tegen Oostenrijk*).
- EHRM 21 september 2006, appl. no. 12643/02 (*Moser tegen Oostenrijk*).
- EHRM 26 oktober 2006, appl. no. 23848/04 (*Wallova en Walla tegen Tsjechië*).
- EHRM 21 juni 2007, appl. no. 23499/06 (*Havelka en anderen tegen Tsjechië*).
- EHRM 12 juli 2007, appl. no. 39741/02 (*Nanning tegen Duitsland*).
- EHRM 25 september 2008, appl. no. 26664/03 (*K.T. tegen Noorwegen*).
- EHRM 2 December 2008, appl. no. 2872/02 (*K.U. tegen Finland*).
- EHRM 18 december 2008, appl. no. 39948/06 (*Saviny tegen Oekraïne*).
- EHRM 15 januari 2009, appl. no. 1234/05 (*Reklos en Davourlis tegen Griekenland*).
- EHRM 7 juli 2009, appl. no. 1062/07 (*Stagno tegen België*), EHRC 2009/108, m.nt. Fernhout.
- EHRM 26 mei 2009, appl. no. 4023/04 (*Amanalachioai tegen Roemenië*).
- EHRM 15 oktober 2009, appl. no. 50796/07 (*Tsourlakis tegen Griekenland*).
- EHRM 23 maart 2010, appl. nos. 45901/05 en 40146/06 (*M.A.K. and R.K. v. United Kingdom*) annotatie: M.R. Bruning, 'Vermoedens van kindermishandeling: actie maar uiterste zorgvuldigheid geboden!', *NTM-NJCM-Bulletin* 2010, p. 1017-1031.
- EHRM 27 april 2010, appl. no. 16318/07 (*Moretti en Benedetti tegen Italië*).

- EHRM 16 juni 2010, appl. no. 28680/06 (*A.D. en O.D. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 10 september 2010, appl. no. 31333/06 (*McFarlane tegen Ierland*).
- EHRM 3 oktober 2010, appl. no. 23022/13 (*D.M.D. tegen Roemenië*), EHRC 2018/5 m.nt. Bruning en van Ölçer.
- EHRM 28 oktober 2010, appl. no. 52502/07 (*Aune tegen Noorwegen*).
- EHRM 16 november 2010, appl. no. 926/05 (*Taxquet tegen België*).
- EHRM 21 december 2010, appl. no. 3465/03 (*Chavdarov tegen Bulgarije*).
- EHRM 21 december 2010, appl. no. 20578/07 (*Anayo tegen Duitsland*).
- EHRM 19 juli 2011, appl. no. 52442/09 (*Durdević tegen Kroatië*).
- EHRM 15 september 2011, appl. no. 17080/07 (*Schneider tegen Duitsland*).
- EHRM 3 november 2011, appl. no. 5193/09 (*X en Y tegen Kroatië*).
- EHRM, 31 januari 2012 appl. no. 61226/08 (*Assunção Chaves tegen Portugal*), EHRC 2-12/68 met noot Heringa.
- EHRM 13 maart 2012, appl. no. 4547/10 (*Y.C. tegen het Verenigd Koninkrijk*).
- EHRM 20 maart 2012, appl. no. 26692/05 (*C.A.S. en C.S. tegen Roemenië*).
- EHRM 12 juni 2012, appl. no. 29518/10 (*N.B. tegen Slowakije*).
- EHRM 10 juli 2012, appl. no. 60444/08 (*Kavak tegen Turijke*).
- EHRM 17 juli 2012, appl. no. 64791/10 (*M.D. tegen Malta*).
- EHRM 31 juli 2012, appl. no. 40020/03 (*M. en anderen tegen Italië en Bulgarije*).
- EHRM 30 oktober 2012, appl. no. 57375/08 (*P. en S. tegen Polen*).
- EHRM 19 februari 2013, appl. no. 1285/03 (*B. tegen Roemenië*).
- EHRM 8 januari 2013, appl. no. 37956/11 (*A.K. en L. Tegen Kroatië*).
- EHRM 14 maart 2013, appl. nos 18734/09 en 9424/11 (*B.B. en F.B. tegen Duitsland*).
- EHRM 18 april 2013, appl. no. 7075/10 (*Ageyevy tegen Rusland*).
- EHRM 28 mei 2013, appl. no. 3564/11 (*Eremia tegen Moldavië*).
- EHRM 18 juni 2013, appl. no. 28775/12 (*R.M.S. tegen Spanje*).
- EHRM 7 oktober 2013, appl. no. 48609/06 (*Nencheva en anderen tegen Bulgarije*), EHRC 2013/210, m.nt. Leijten.
- EHRM 12 november 2013, appl. no. 5786/08 (*Söderman tegen Zweden*).
- EHRM 21 januari 2014, appl. no. 33773/11 (*Zhou tegen Italië*).
- EHRM 28 januari 2014, appl. no. 35810/09 (*O'Keeffe tegen Ierland*), EHRC 2018/82, m.nt. Kool.
- EHRM 26 juni 2014, appl. no. 65092/11 (*Menesson tegen Frankrijk*).
- EHRM 11 december 2014, appl. no. 43643/10 (*Hanzelkovi tegen Tsjechië*).
- EHRM 27 januari 2015, appl. no. 28358/12 (*Paradiso en Campanelli tegen Italië – uitspraak van de Kleine Kamer*).
- EHRM 16 juli 2015, appl. no. 39438/13 (*Nazarenko tegen Rusland*).
- EHRM 8 september 2015, appl. 10161/13 (*M. en M. tegen Kroatië*).
- EHRM 6 oktober 2015 appl. no. 58455/13 (*N.P. tegen Moldavië*).
- EHRM 13 oktober 2015, appl. no. 52557/14 (*S.H. tegen Italië*).
- EHRM 2 februari 2016, appl. no. 71776/12 (*N.TS. en anderen tegen Georgië*).
- EHRM 16 februari 2016, appl. no. 72850/14 (*Soares de Melo tegen Portugal*).
- EHRM 29 maart 2016, appl. no 16899/13 (*Kocherov en Sergejeva tegen Rusland*).
- EHRM 28 april 2016, appl. no. 20106/13 (*Buchleither tegen Duitsland*).
- EHRM 28 april 2016, appl. no. 6884/13 (*Cincimino tegen Italië*).
- EHRM 24 januari 2017, appl. no. 25358/12 (*Paradiso en Campanelli tegen Italië – uitspraak van de Grote Kamer*).

- EHRM 23 maart 2017, appl. no. 53251/13 (*A.–M.V. tegen Finland*).
- EHRM 22 juni 2017, appl. no. 37931/15 (*Barnea en Caldararu tegen Italië*).
- EHRM 30 november 2017, appl. no. 37283/13 (*Strand Lobben en anderen tegen Noorwegen – uitspraak van de Kleine Kamer*).
- EHRM 1 februari 2018, appl. no. 54227/14 (*V.C. tegen Italië*).
- EHRM 22 maart 2018, appl. nos. 68125/14 en 72204/14 (*Wetjen en anderen tegen Duitsland*).
- EHRM 10 januari 2019, appl. no. 18925/15 (*Wunderlich tegen Duitsland*).
- EHRM 9 april 2019, appl. no. 72931/10 (*V.D. en anderen tegen Rusland*).
- EHRM 10 september 2019, appl. no. 37283/13 (*Strand Lobben en anderen tegen Noorwegen – uitspraak van de Grote Kamer*).

#### *Grondwettelijk Hof van België*

- Grondwettelijk Hof van België 28 februari 2019, nr. 36/2019.

#### *Hoge Raad*

- HR 17 maart 1953, NJ 1953/370.
- HR 9 april 1953, NJ 1953/641.
- HR 4 juni 1971, NJ 1971/391.
- HR 17 juni 1977, NJ 1977/564.
- HR 13 november 1987, NJ 1988/466.
- HR 13 mei 1988, NJ 1989/396.
- HR 10 maart 1989, NJ 1990/24.
- HR 1 juli 1992, NJ 1992/ 709.
- HR 13 april 2001, NJ 2002/4.
- HR 13 april 2001, NJ 2002/5.
- HR 26 september 2003, NJ 2004/97.
- HR 21 maart 2008, NJ 2008/817.
- HR 4 april 2008, ECLI:NL:NR:2008:BC5726.
- HR 29 januari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK8101.
- HR 21 mei 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL7043, NJ 2010/397.
- Hoge Raad 12 september 2014, ECLI:NL:2014:2665, NJ 2014/481.
- HR 5 december 2014, NJ 2015/57.
- HR 29 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1409.
- HR 19 februari 2016, NJB 2016/452.
- HR 3 maart 2017, RvdW 2017/317.
- HR 21 april 2017, NJ 2017/196.
- HR 16 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:218.
- Hoge Raad 30 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:463, NJ 2018/268.
- Hoge Raad 30 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:488, NJ 2018/267.
- HR 19 oktober 2018, NJ 2019/46.
- HR 14 december 2018, NJ 2019/88.

*Centrale raad van Beroep*

- CRvB 28 april 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM6168.
- CRvB 1 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1477.
- CRvB 19 juni 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:2031.

*Raad van State*

- Raad van State 13 februari 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ1291.

*Gerechtshof*

- Hof Amsterdam 11 december 1997, ECLI:NL:GHAMS:1997:BL8394.
- Hof Amsterdam 4 november 2004, ECLI:NL:GHAMS:2004:AR6614.
- Hof Den Haag 18 oktober 2006, *JPF* 2007/36, m.nt. Smits.
- Hof Den Bosch 10 januari 2010, ECLI:NL:GHSHE:2013:BY8143.
- Hof Arnhem 16 februari 2010, ECLI:NL:GHARN:2010:BL6961.
- Hof Den Haag 9 juni 2010, ECLI:NL:GHSGR:2010:BN2277.
- Hof Amsterdam 16 november 2010, ECLI:NL:GHAMS:2010:BO6676.
- Hof Amsterdam (nevenzittingsplaats Arnhem) 12 april 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BQ5537.
- Hof Amsterdam 14 juni 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BR6395.
- Hof Amsterdam 19 juni 2011, *FJR* 2011/125, m.nt. Dorhout.
- Hof Arnhem 24 mei 2012 ECLI:NL:GHARN:2012:BW6742.
- Hof Den Haag 5 juni 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:2595.
- Hof Arnhem 7 juni 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:BW8290.
- Hof Amsterdam 31 juli 2012, ECLI:NL:GHAMS:2012:BY1469.
- Hof Den Haag 11 december 2012, *JPF* 2012/171.
- Hof Arnhem 20 december 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:BZ0381.
- Hof Den Haag 5 juni 2013, ECLI:NL:GHDHA:2013:2595.
- Hof Den Haag 12 februari 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:429, *JPF* 2014/62.
- Hof Arnhem Leeuwarden 17 april 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:3255.
- Hof Den Haag 4 februari 2015, *REP* 2017/7.
- Hof Den Haag 25 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:795.
- Hof Arnhem-Leeuwarden 16 april 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:2727.
- Hof Den Bosch 30 april 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:1607.
- Hof Den Haag 20 april 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1237.
- Hof Den Bosch 16 juni 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2425.
- Hof Arnhem Leeuwarden 21 juni 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:5119.
- Hof Den Haag 17 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2418.
- Hof Arnhem Leeuwarden 30 augustus 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:7180.
- Hof Arnhem Leeuwarden 21 maart 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:257.
- Hof Amsterdam 25 juli 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:3081.
- Hof Amsterdam 13 februari 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:468.
- Hof Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3213.

*Rechtbank*

- Rechtbank Utrecht 3 september 2007, ECLI:NL:RBUTR:2007:BB3261.
- Rechtbank Groningen 10 oktober 2008, ECLI:NL:RBGRO:2008:BG4372.
- Rechtbank Utrecht 28 augustus 2009, ECLI:NL:RBUTR:2009:BJ6275.
- Rechtbank Groningen 28 oktober 2009, ECLI:NL:RBGRO:2009:BK2838.
- Rechtbank Utrecht 23 december 2009, ECLI:NL:RBUTR:2009:BK7583.
- Rechtbank Rotterdam 26 april 2010, ECLI:NL:RBROT:2010:BN1639.
- Rechtbank Zwolle-Lelystad 17 mei 2010, *RFR* 2010/107.
- Rechtbank Amsterdam 8 juni 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BQ8082.
- Rechtbank Amsterdam 15 april 2011, zaaknr. 11-666/485059.
- Rechtbank Alkmaar 22 maart 2012, ECLI:NL:RBALK:2012:BV9808.
- Rechtbank Maastricht 24 mei 2012, ECLI:NL:RBMAA:2012:BW7342.
- Rechtbank Amsterdam 18 december 2013, ECLI:NL:RBAMS:2013:9530.
- Rechtbank Overijssel van 5 maart 2014, (ECLI:NL:RBOVE:2014:1470, *FJR* 2014/41.1.
- Rechtbank Midden-Nederland 29 augustus 2014, *JPF* 2014/7.
- Rechtbank Limburg 19 januari 2015, ECLI:NL:RBLIM:2015:2187.
- Rechtbank Gelderland 3 maart 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:1690.
- Rechtbank Noord-Nederland, 27 november 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:6292.
- Rechtbank Amsterdam 24 februari 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:1022.
- Rechtbank Limburg 13 april 2016, ECLI:NL:RBLIM:2016:3445.
- Rechtbank Oost-Brabant 21 juli 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:5345.
- Rechtbank Amsterdam 18 oktober 2016, zaaknummer C/13/611329 / JE RK 16-781.
- Rechtbank Noord-Holland 8 februari 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:988, *FJR* 2017/33.7.
- Rechtbank Oost-Brabant 2 maart 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:1876.
- Rechtbank Rotterdam 9 juli 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:6788.
- Rechtbank Limburg 29 januari 2019, ECLI:NL:RBLIM:2019:3651.
- Rechtbank Noord-Holland 4 juli 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:5825.



## Dankwoord

Het is dankzij de Stichting Maan, die dit proefschrift financierde, dat ik een boek heb geschreven over de rechten van pleegkinderen.

Mijn promotoren Marielle Bruning en Ton Liefwaard wil ik dankzeggen voor de begeleiding. Het is door Marielle dat ik het aandurfde om mijn zekere baan bij *Defence for Children* op te zeggen en over te stappen naar de wetenschap. Marielle, je scherpe blik en niet-aflatende enthousiasme maakten dat ik steeds opnieuw werd uitgedaagd om mijn teksten te verbeteren en alles wat relevant zou kunnen zijn daarbij te betrekken. Je oog gaat altijd uit naar de betekenis van het jeugdrecht voor de mensen die daar daadwerkelijk mee te maken krijgen. Ton, je bereidheid om mee te gaan in mijn gedachtegang en daar dan telkens subtiel richting aan te geven, heeft me geholpen in het vinden van mijn eigen weg. Bij jou vond ik een luisterend oor als ik de conceptuele kant van het kinderrecht wilde doordenken. Machteld Vonk, mijn dagelijks begeleider, wil ik bedanken voor het vertrouwen dat zij mij wist te geven in de gesprekken die we voerden.

Ook ben ik dank verschuldigd aan mijn collega's van de afdeling Jeugdrecht. Het is een luxe om als promovenda te werken in een omgeving waarin zoveel expertise over het jeugdrecht aanwezig is. De geïnteresseerde vragen, zorgvuldige kritiek en het uitwisselen van kennis stelden mij in staat mijn onderwerp steeds weer verder uit te diepen. In het bijzonder dank aan Lies Punselie, Yannick van den Brink en Simona Florescu. Lies, je duidelijke en oprechte benadering, inclusief ongezouten meningen, waardeer ik zeer. Yannick, we deelden jarenlang een kamer op het KOG, jij weet zorgvuldigheid tot een kunst te verheffen. Simona, ik ken niemand die zoveel kennis combineert met zoveel nuchterheid.

Ik heb dit boek geschreven als PhD-fellow en de helft van mijn tijd aan onderwijs besteed. Door het geven van onderwijs werd ik gedwongen om telkens beter uit te leggen wat ik nu eigenlijk wilde zeggen. Sommige delen van dit onderzoek heb ik in het onderwijs kunnen uitproberen. Dank aan de studenten in de Master Jeugdrecht voor alle discussies die we voerden.

De leden van de leescommissie, Lies Punselie, Femmie Juffer, Mirjam de Bruijn-Lückers en Frederik Swennen ben ik dank verschuldigd voor hun zorgvuldige lezing van en het commentaar op het manuscript.

Tijdens het schrijven van dit boek heb ik een jaar bij het Gerechtshof Amsterdam gewerkt. Dat is een waardevolle les geweest in de manier waarop het recht in de praktijk functioneert. Ik dank mijn collega's van het Hof voor

de fijne samenwerking en de prikkelende discussies. In het bijzonder dank aan Tanja Mekkelholt voor de vele gesprekken over het recht, en over het leven.

Dan mijn paranimfen Fieke Otto-Ossenkoppele en Maria de Jong-de Kruijf. Jullie lijken beiden over een onuitputtelijke energie te beschikken. Fieke, we kennen elkaar inmiddels meer dan de helft van onze levens. De wetenschap dat ik altijd op je kan terugvallen is voor mij onmisbaar. Maria, jarenlang was je mijn meest naaste collega. Jouw vermogen om iedereen om je heen werkelijk te zien is benijdenswaardig.

Martijn, je staat erop dat ik je hier slechts dank voor het lezen en redigeren van dit boek. Bij deze. Novel, Ilias en Zola, wat een geluk om zulke kinderen te hebben.

Anders dan de kinderen over wie dit boek gaat, heb ik zelf het geluk gehad bij mijn eigen ouders te kunnen opgroeien. Ik heb me altijd veilig gevoeld door hun onvoorwaardelijke steun, die nu ook Martijn, Novel, Ilias en Zola toevalt. Door hun rotsvaste vertrouwen in mijn kunnen, ben ik geworden wie ik ben.

Ik draag dit boek op aan mijn ouders.



## Curriculum vitae

Kartica van der Zon (Mijdrecht, 1983) behaalde de bachelor Rechtsgeleerdheid (2006) en de master Internationaal Recht (2008) aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Voorafgaand aan haar aanstelling als *PhD-fellow* bij de afdeling jeugdrecht van de Universiteit Leiden, werkte Kartica als docent Jeugdrecht bij de Universiteit Amsterdam en als jurist jeugdbescherming bij *Defence for Children*. Vanaf 2018 werkte zij een jaar als senior juridisch medewerker bij de familiekamer van het Gerechtshof Amsterdam. Sinds 2019 is Kartica werkzaam als universitair docent familierecht bij de afdeling jeugdrecht van de Universiteit Leiden.



In de boekenreeks van het E.M. Meijers Instituut van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden zijn in 2019 en 2020 verschenen:

- MI-315 T.B.D. van der Wal, *Nemo condicit rem suam. Over de samenloop tussen de rei vindicatio en de condictio*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2019
- MI-316 R. Zandvliet, *Trade, Investment and Labour: Interactions in International Law*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-317 M. de Jong-de Kruijf, *Legitimiteit en rechtswaarborgen bij gesloten plaatsingen van kinderen. De externe rechtspositie van kinderen in gesloten jeugdhulp bezien vanuit kinder- en mensenrechten*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2019, ISBN 978 94 6290 600 6
- MI-318 R.J.W. van Eijk, *Web Privacy Measurement in Real-Time Bidding Systems. A Graph-Based Approach to RTB system classification*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019, ISBN 978 94 028 1323 4
- MI-319 M.P. Sombroek-van Doorm, *Medisch beroepsgeheim en de zorgplicht van de arts bij kindermishandeling in de rechtsverhouding tussen arts, kind en ouders*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2019, ISBN 978 94 6236 906 1
- MI-320 Y. Tan, *The Rome Statute as Evidence of Customary International Law*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-321 T. van der Linden, *Aanvullend Verrijdingsrecht*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2019, ISBN 978 94 6290 678 5, e-ISBN 978 94 6274 544 5
- MI-322 L.B. Louwerse, *The EU's Conceptualisation of the Rule of Law in its External Relations. Case studies on development cooperation and enlargement*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-323 I. Antonaki, *Privatisations and golden shares. Bridging the gap between the State and the market in the area of free movement of capital in the EU*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-324 E. Cammeraat, *Economic Effects of Social Protection*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-325 L.B. Esser, *De strafbaarstelling van mensenhandel ontrafeld. Een analyse en heroriëntatie in het licht van rechtsbelangen* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2019, ISBN 978 94 6290 697 6
- MI-326 L.G.A. Janssen, *EU bank resolution framework. A comparative study on the relation with national private law*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-327 L.Y. d'Hondt, *Addressing Industrial Pollution in Indonesia. The Nexus between Regulation and Redress Seeking* (diss. Leiden) Amsterdam: Ipskamp Printing 2019, ISBN 978 94 028 1697 6
- MI-328 L.F. Fiallos Pazmiño, *Legal Perspectives on the Cross Border Operations of Unmanned Aircraft Systems*, (diss. Leiden)
- MI-329 M. Lochs, *Contempt of court. Een meerwaarde voor de goede strafrechtspleging in Nederland?* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2019, ISBN 978 94 6290 714 0
- MI-330 M.V. Antonov, *Formalism, Realism and Conservatism in Russian Law*, (diss. Leiden) Amsterdam: Ipskamp Printing 2019
- MI-331 P. van Berlo, *Human Rights Elephants in an Era of Globalisation. Commodification, Crimmigration, and Human Rights in Confinement* (diss. Leiden), Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020, ISBN 978 94 6240 565 3
- MI-332 M. Wensveen, *Eigen haard is goud waard? Een studie naar de woonsituatie, het verhuisgedrag en recidive van (ex-)gedetineerden* (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019, ISBN 978 94 0281 780 5
- MI-333 J. Brouwer, *Detection, Detention, Deportation. Criminal justice and migration control through the lens of crimmigration* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2020, ISBN 978 94 6236 988 7
- MI-334 H. Bosdriesz, *Furthering the fight against impunity in Latin America. The contributions of the Inter-American Court of Human Rights to domestic accountability processes*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2019

- MI-335 M.R. Bruning e.a., *Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie. Het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020
- MI-336 J. van Kralingen, *De ondeelbaarheid van het pand- en hypotheekrecht; deconstructie van een leerstuk. Een historisch-comparatieve studie* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2020, ISBN 978 94 6290 782 9
- MI-337 J.C.A. van Dam, *Guidance documents of the European Commission in the Dutch legal order*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-338 F. Jiang, *Greening' the WTO Ban on China's Export Duties. Should WTO law allow China to use export duties to protect the environment and, if so, in what manner?*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-339 M.J.R. Broekema, *Cognitive Bias in the Judgment of Business Valuations and Valuators. How Systematic Patterns of Irrationality Affect Entrepreneurs, Legal Professionals and Business Valuators*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-340 H. Horii, *Child Marriage as a Choice. Rethinking agency in international human rights*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-341 R. de Graaff, *Concurrence in European Private Law*, (diss. Leiden), The Hague: Eleven International Publishing 2020, ISBN 978 94 6236 134 8
- MI-342 J.M.M. van der Vliet, *The International Legal Protection of Environmental Refugees. A human rights-based, security and State responsibility approach*, (diss. Leiden), The Hague: Eleven International Publishing 2020, ISBN 978 94 6236 139 3
- MI-343 M. Samadi, *Normering en Toezicht in de Opsporing. Een onderzoek naar de normering van het strafvoorderlijk optreden van opsporingsambtenaren in het voorbereidend onderzoek en het toezicht op de naleving van deze normen*, (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2020, ISBN 978 94 6290 816 1
- MI-344 D.J. Verheij, *Credit rating agency liability in Europe. Rating the combination of EU and national law in rights of redress*, (diss. Leiden), The Hague: Eleven International Publishing 2020, ISBN 978 94 6236 144 7
- MI-345 P. Rustenburg, *Een algemene normtheorie toegepast op open normen in het belastingrecht*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-346 J.V.O.R. Doekhie e.a., *Invoering jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland: een verkenning naar een jeugdstrafrechtmonitor*, Den Haag: Boom criminologie 2020, ISBN 978-94-6236-151-5
- MI-347 A. Varga, *Establishing State Responsibility in the Absence of Effective Government*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-348 M. Darouei, *Managing a Sustainable Career in the Contemporary World of Work: Personal Choices and Contextual Challenges*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-349 N. Strohmaier, *Making Sense of Business Failure. A social psychological perspective on financial and legal judgments in the context of insolvency*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-350 S. Kouwagam, *How Lawyers Win Land Conflicts for Corporations. Legal Strategy and its Influence on the Rule of Law in Indonesia*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-351 A.D. Sarmiento Lamus, *The proliferation of dissenting opinions in international law. A comparative analysis of the exercise of the right to dissent at the ICJ and the IACtHR*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-352 B. Ribeiro de Almeida, *Building land tenure systems. The political, legal, and institutional struggles of Timor-Leste*, (diss. Leiden), Amsterdam: Ipskamp Printing 2020
- MI-353 K.A.M. van der Zon, *Pleegrechten voor kinderen. Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst* (diss. Leiden), Den Haag: Boom juridisch 2020, ISBN 978 94 6290 842 0